

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

ויקהל - פקודי

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א
אלה פקודי המשפון וגו'. יש להבין בפרשה זו שצאמר בפרטיות בכל מעשה ומעשה
שעשו במשפון וכלים נאמר בכל אחד שעשו פאשר צנה ה' את משה, דקשה לקח
לו לקרס בכל אחד, הני לו לומר באחרונה דרך קלל ועשו פאשר צנה וגו', אלא התורה
רמזה לנו רמז מוסר בכללות עבודת ה' יתברך ועשיית המצוות... לכלל את עצמו ונבנתו, הן
בתפלה והן במצוה, או בכנות אכילתו בחל, ומכל שפן בשבת בשלוש סעודות דשבת, ושתף
נבנתו עם שאר שלומי אמוני ישראל, הידעוין פגנת התפלה והמצוה, ועל סוד פגנת אנשי
פגסת הגדולה, וביצא אזהרה... והנה עשיית המשפון היה הפנה שיהיה מחשבון על מלאכת
המשפון העליון, וכמו שצאמר הוגם המשפון ודרשו: (תנחומא נשא יח) כי בהקמת המשפון
למטה הוגם למעלה, והיינו על ידי הפחשבה והפנה שעשו באברים הגללים למטה בפשמי,
ומחשבתו היה ברוחני לבנות משפון העליון שהוא סוד בריאת שמים וארץ וכל העולמות,
וקלאו כל מוחא סביל דא, לכן בכל פאעלה ופאעלה של כלי המשפון אמרו בפרוש שאנו עושין על
הפנה שצנה ה' את משה, והוא על דרך שאנו אומרים קדם עשיית כל מצוה ויהי יעם וכזו:

(בן פורת יוסף ביהקדמה)

פרשת ויקהל

לקוטי מוהר"ן | משה רבנו מסר נפשו עבור הפחות שב'ישראל כי אפילו בו יש אלקות..... א
אורח לחיים | המכון בהתעסקותו במלאכתו להחיות נפשו לעבודת ה' עובד בזה את ה'..... א
דודאים בשדה | על ידי העלאת הניצוצות במשך ימי השבוע מרגישים הארה בשבת..... א
חתם סופר | תלמידי חכמים הם בבחינת שבת כל השבוע ובשבת נוסף להם קדשה..... ב
פתוחי חתם | הבוטח בה' אינו מחשבתו טרודה בעסקיו וממילא לבו פנוי לקבל את הארת השבת..... ב
אגרא דכלה | ביום השבת אין לבעט אפלו מהשפה ולחוץ..... ג
באר משה | פרישות מענייני העולם גורמת שגם ה' מפריש עצמו מבחינת אינו סוף לצמצום והשגה..... ג
פתח האהל | על ידי תפלה בלב נשבר ונדפה זוכים להרים ניצוצות הקדשה כמו בעבודת הקרבנות..... ד
דברי יחזקאל | תרומה לה' על ידי עשיית מעשים גשמיים לשם שמים..... ד
אור החיים | תרומה המובאת בחשקת הלב גורמת יחוד השכינה..... ה
אגרא דכלה | העוסקים במלאכת המשכן ידעו להפיר צפונות המתנדבים..... ה
מאור ושמש | התחברות לצדיקי הדור מוסיפה התעוררות והבנה בעבודת השם..... ו
אור לשמים | על ידי שמשליו האדם חלקו הרע, וחלקו הטוב מקשר לצדיק, ביכלתו לקבל ממנו עזר... ו
אור החיים | 'נדבה רוח' - הנותן כפי יכלתו, 'נשאו לבו' - הנותן יותר מיקלתו..... ז
צמח ה' לצבי | על ידי נדבת המשכן חזרו האנשים למעמד הראשון..... ז
נחל קדומים | בכל רבבות אלפי ישראל לא היה אחד שנקפו לבו על נדבתו..... ז
מאור ושמש | על האדם לשבח ולהודות לבורא על שמוזכה לעשות צדקה..... ח
דגל מנחה אפרים | במעשה המשכן וכליו צפונים סודות טמירים ונעלמים..... ח
פתוחי חתם | זהירות בתפלת מנחה מורה על יראת ה' ואהבתו..... ט
ארח לחיים | עובד השם מאהבה עושה אף על פי שאינו מתייב מצד הדין..... ט
אוהב ישראל | עושי המלאכה הותירו לצדיקי כל דור ודור להוסיף את חלקם בבנין המשכן..... ט
פתוחי חתם | מי שאינו מבטל תפלה ותורה מחמת טרדות פרנסה שולח ה' ברכה במעשה ידיו..... י
נעם אלימלך | משה רבנו פעל שגם צדיקים שאינם במדרגה גדולה יוכלו להושיע את ישראל..... יא

פרשת פקודי

קדשת לוי | ביציאת מצרים עבדו ישראל את ה' בהתפעלות מנסים משא"כ במתן תורה..... יב
באר מים חיים | פרישות והתקדשות בתורה ומעשים טובים מזכה את האדם להשראת השכינה..... יג
דרשות בן איש חי | יש להשתוקק במשך כל השנה למצוות המועדים..... יד
בן פורת יוסף | עצה לאדם לכלל עצמו בכל עשיותיו עם הצדיקים יודעי הפגנות והסוד..... יד
אור החיים | על ידי התאחדות כלל ישראל מתקיימים כל התרי"ג מצוות..... טו
אהבת שלום | על האדם לזכר עצמו ולהשתוקק להיות בחינת משכן מקדש והיכל..... טו
תפארת שלמה | 'שתשרה שכינה במעשי יד' - שכל משאכס ומתנכס יהיה לשם שמים..... טז
תפארת שלמה | שתהיה תורתכם ותפלתכם בשמחה וממילא תשרה בה השכינה..... טז
ישמח משה | נפילת עובד השם ממדרגתו היא כדי שיתאמץ בכל כחו לעלות יותר ויותר..... יז

פרשת החודש

עבודת ישראל | הבריאה והתחדשות מלכות שמים היתה כדי לקבל נחת רוח מעבודתכם..... יז
פרי צדיק | פסח כולל קדשת כל המועדים ומראש חודש צריך להשיג ולהרגיש זאת..... יח
מהרי"ד מבעלזא | 'הנה זה בא לפרקים' - הגאולה העתידה מקדמת ומופיעה מעט מעט בכל עת..... יח

ספורי החסידות

פרשת ויקהל..... יט
פרשת פקודי..... כא
יומא דהילולא..... כג
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה..... כה

פרשת ויקהל

שִׁיְהִיָּה בְדַעַת, לְקַיֵּם 'בְּכֹל דְרָכֶיךָ דְעָהוּ' (משלי ג ט), וְנִבְנְתוּ יְהִיָּה בְהַתְעַסְקוֹת בְּמִלְאָכָה שְׂיוֹכֵל לְהַחִיּוֹת נַפְשׁוֹ וְנַפְשׁ בְּנֵי בֵיתוֹ לְעִבּוֹדַת הַבּוֹרָא, וְזֶה הַתְעַסְקוֹת גּוֹרֵם לְעִבּוֹדַת הַבּוֹרָא, וְכִשְׁמַתְכֹּנֶן בְּזֶה בַּעַת עֲשִׂית הַמְּלָאכָה הוּא עוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעֲשִׂית הַמְּלָאכָה, כִּי הַעֲקָר כְּנֻת הַלֵּב בְּשַׁעַת עֲשִׂיָּה, וְאִפְלוּ אִם עוֹשֶׂה עֲבָרָה וּמַתְכַּנֵּן לַשָּׁמַיִם אָמְרוּ רַבּוֹתֵנוּ ז"ל (נויר כג): גְּדוּלָּה עֲבָרָה לַשָּׁמַיִם.

וְזֶה 'אֱלֹה הַדְּבָרִים' - הַל"ט מְלָאכּוֹת, 'לְעִשׂוֹת אוֹתָם' - שְׂיֵהָא כְּנֻתָם לַשָּׁמַיִם בְּשַׁעַת עֲשִׂיתָם. 'שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה' - וְכֻנְתָּךְ לַשָּׁמַיִם בְּשַׁעַת עֲשִׂיתָם, כַּנִּזְכָּר לְעִיל שְׁזָהוּ גּוֹרֵם שְׂיוֹכֵל לְעִבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְכֻנְתָּם גַּם כֵּן בְּשַׁעַת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְהִיָּה לָכֵם קִדְשׁ שַׁבָּת שְׁבַתוֹן לָהּ" - כְּלוּמַר שְׂיֵהִיָּה כְּנֻתָךְ בְּשַׁעַת עֲשִׂית הַמְּלָאכָה בְּשַׁעַת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, שְׂיֵהִיָּה הַכְּנוּהָ לַשַּׁבָּת, שְׂתוֹכֵל לְעִבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּשַׁבָּת:

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (לה א)

לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א

מֹשֶׁה רַבְּנוּ מִסַּר נַפְשׁוֹ עֲבוֹר הַפְּחוֹת שְׂבִישְׂרָאֵל כִּי אִפְלוּ בּוּ יֵשׁ אֲלֵקוֹת

מֹשֶׁה קָשָׁר אֶת עַצְמוֹ אִפְלוּ לַפְּחוֹת שְׂבִישְׂרָאֵל וּמִסַּר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת לב לב) 'וְאִם אֵין מִחְנֵי גֵּא'. וְזֶה פְּרוּשׁ וַיִּקְהַל מֹשֶׁה "וְכוּ" - שְׂמֹשֶׁה הִיָּה מְאִסָּף וּמִיַּחַד וּמְקָשָׁר אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל יִשְׂרָאֵל, אִפְלוּ עִם הַפְּחוֹת שְׂבִישְׂרָאֵל. וְזֶה פְּרוּשׁ 'כְּלוּ סָג יִתְדוּ' (תהלים נג ד), אִפְלוּ כְּשֶׁאֵינִי רוֹאֶה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שְׂסָג מִכָּל וְכָל מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִף עַל פִּי כֵן צָרִיף אֲנִי שְׂנֵהִיָּה 'יִתְדוּ', צָרִיף לְיַחַד וּלְקָשָׁר עִמוֹ, כְּמוֹ שְׂעֲשֶׂה מֹשֶׁה. כִּי יֵשׁ בְּחִינַת אֲלֵקוֹת אִפְלוּ בְּדִיּוּטָא הַתַּחְתּוּנָה, אִפְלוּ בְּעֲשִׂרָה כְּתוּרֵי דְמִסְאָבוּתָא, לְקַיֵּם 'וּמִלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה' (תהלים קג ט)... נִמְצָא שְׂבִישְׂרָאֵל יֵשׁ בּוּ בְּדוּדָי אֵינָה אֲלֵקוֹת, וְעַל דְּרֵי זֶה אֲנִי כּוֹל לְהִיּוֹת יִתְדוּ עִמוֹ, וְזֶה 'כְּלוּ סָג יִתְדוּ':

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְהִיָּה לָכֵם קִדְשׁ שַׁבָּת שְׁבַתוֹן לָהּ (לה ב)

דוּדָאִים בְּשַׁבָּה

רבי ראובן מ'רנובצה זיע"א

עַל דְּרֵי הַעֲלָאת הַנִּיצוּצוֹת בְּמִשְׁדֵּךְ יְמֵי הַשְּׁבִיעִי מִרְגִּישִׁים הָאֵרָה בְּשַׁבָּת

הַגְּזָה נִדְעָה כִּי בִימֵי הַחַל כָּל כְּנֻתָנוּ בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְוֹת לְהַעֲלוֹת נִיצוּצִים, וּבְמִנְחָה שֶׁל עָרֵב שַׁבָּת עוֹלִים כָּל הַתְּפִלוֹת וְכָל הַנִּיצוּצִים, עַל זֶה תִּקְנוּ לוּמַר מִזְמוֹר 'הוֹדוּ כוּ' יֵאמְרוּ גְּאֹלֵי ה'" (תהלים פק קז), הֵם הַנִּיצוּצִים 'אֲשֶׁר גְּאֵלָם מִיַּד צָר' (שם פסוק ב),

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה וְגו' אֱלֹה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְעִשׂוֹת אֹתָם שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וְגו' (לה א-ב)

אוֹרַח לְחַיִּים

רבי אברהם חיים מ'זלוטשוב זיע"א

הַמְּכוּן בְּהַתְעַסְקוֹתוֹ בְּמִלְאכּוֹתוֹ לְהַחִיּוֹת נַפְשׁוֹ וּבְנֵי בֵיתוֹ לְעִבּוֹדַת הַבּוֹרָא עוֹבֵד בְּזֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה - שְׂהוּא בְּחִינַת דַּעַת, הַקְּהִיל אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהִזְהִיר אוֹתָם שְׂיֵהָא כָּל עֲשִׂיתָם, אִפְלוּ בְּעַסָּק מְלָאכּוֹת וְצָרְכֵי הַגּוּף,

פתוחי חתם

רבי יעקב אבוחצירא זיע"א

הבוטח בה' אין מחשבתו טרודה
בַּעֲסָקָיו וּמַמְיָלָא לְבוּ פְּנֵי לִקְבֵּל אֶת
הַאֲרַת הַשֶּׁבֶת

'בְּרַבְתַּת ה' היא תעשירי ולא יוסף עצב עמה' (משלי י כב). 'בְּרַבְתַּת ה'" היא מדת הבטחון, דהיינו, מה שנותן לו ה' שמח בו ואומר 'ברבבת ה'" מה שנותן לי אדון הכל. 'ולא יוסף עצב עמה', הפונה, פיון שבוטח בה' ויודע שהכל תלוי בהשגחתו ותבונה, נמשך לו מזה שלא יבוא לידי טרחה ומה שמתבטח לו מזה שיהיה בטול תורה ותפלה. ועוד, לא יבוא לידי דאגה וקנאה לומר מפני מה פלוני נתעשר ואני לא כן, רק שיאמר כן רצה אדון הכל...

אָבֵל בעונותינו הרבים, בטרחתו ויגיעתו ובקיאותו אין לו שום מנוחה כלל, ומבטל תורה ותפלה ומלא קנאה, וגם כשהוא על משכבו רעיונה על משכבה סליקו כדת מה לעשות בסחורה פלונית, כדת מה לעשות בהלואה פלונית... גם בשבת קדש שהוא יום מנוחה לגוף ולנפש, מחשב כי אם מה יעשה בהל כשיצא מהשבת, והרי בטל ענג שבת והארתו, כי עקר השבת הוא שיקבע בדתו שהוא יום קדוש, והנחילו הקדוש ברוך הוא לעמו ישראל להתענג בו ולעסוק בתורתו... ואם הלב פונה לדברי חל, היכן קדשה שורה עליו.

ומי גרם כל זאת, הוא בחשבו שרוח הממון תלוי ביד האדם, וחקמתו ובקיאותו וטרחתו היא הגורמת, לפיכך בכל יום מחשבות חדשות מקרוב באו מה לעשות [ב]עסק זה וכיוצא. אבל אם תלה בטחוני באדון הכל המשגיח על כל פרט ופרט, ידע כי מה שגזר ה' הוא שיהיה ואין מחשבותיו מועילות לו כלום, ואינו מחשב כי אם בדרך ה' ובתורתו.

כמו שפרש בעל שם טוב ז"ל (בעש"ט פ' יתרו אות כו).

והנה אם האדם מתפלל בכוננת הלב בימות החל, ואז כשעולים הניצוצים בערב שבת בא לו הארה גדולה מקדשת שבת, מה שאין פן אם לא העלה ניצוצים בימות החל אין לו הארה ומה שבת, וזהו שאמרו (עבודה זרה ג.) 'מי שטרח בערב שבת, כי בערב שבת יכול לתקן כל ימות השבוע, 'לאכל בשבת', יש לו תענוג ותוספות הארה וקדשה בשבת, והבן. וזהו שנאמר 'ששת ימים תעשה מלאכה' - להעלות ניצוצים, והוא מלאכה כבודה, ואחר כך 'וביום השביעי יהיה לכם קדש' - רצה לומר קדשת שבת, והבן:

חתם סופר

רבי משה סופר זיע"א

תלמידי חכמים הם בבחינת שבת כל השבוע ובשבת נוסף להם קדשה

יש לומר על פי מה דאיתא בזהר (ח"ג צו.) שתלמידי חכמים אשר תורתן אמנותן בבחינת שבת, והיינו מפני שמלאכתן נעשית על ידי אחרים, כמו שאמרו חז"ל ביומא דף ע"ב ע"ב, וביום שבת נתוסף להם קדשה נגד ימי החל, שגם האכילה והשנה קדש, כי התענוג עצמו הוא ממצות השבת. וזהו שאמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם - שאם יקינו מצוות התורה יזכו למדרגה זו שששת ימים תעשה מלאכה' על ידי אחרים והיו כל ימי השבוע במדרגת שבת, 'וביום השביעי יהיה לכם קדש' - דאפילו דברים שנקראים 'לכם', דהיינו צרכי הגוף, גם הם יהיו קדש לכם:

וְנִרְאָה לִי שְׁגָם זֶה הוּא דוֹקָא בִּימֵי הַחַל, אָבֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, מִבְּאֵר בְּדֹהַר (ח"ב קלה): שְׁצָרִיף לְהִרְאוֹת לְכָל חֲדוֹת לְכַבּוֹ וְשִׁמְחָתוֹ בְּה' הַנּוֹתֵן מִתְּנָה פְּזוֹ לְיִשְׂרָאֵל, וּבְאֵם אֵינוֹ מִרְאָה בְּפֶעַל הַחֲדוּהָ, אִזִּי חֵס וְשְׁלוֹם הַמְּלָאכִים מִסְתַּלְקִין, עֵינַי בְּדֹהַר. וְזוֹהוּ שְׁרָמְזָה הַתּוֹרָה 'לֹא תִבְעְרוּ אֵשׁ' - הַפֶּעַס - אֶפְלוֹ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, עִם כָּל הַיִּשׁוּב הַדַּעַת שְׁבַעוּלָם וּלְצַרְף מִצְוָה, שְׁמַתָּר בִּימֵי הַחַל וּלְמִצְוָה יִחָשֵׁב, שְׂאֵנִי שַׁבָּת קִדְשׁ דְּצָרִיף לְאִיִּתְעָרָא בְּחֲדוּהָ דוֹקָא. וְזוֹהוּ שְׂאֵמֵר 'בְּיוֹם הַשַּׁבָּת', לְדִיִּק דְּבַחַל מִתָּר וּלְמִצְוָה יִחָשֵׁב, נִרְאָה לִי:

קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכסף ונחשת (לה ה)

באר משה

רבי משה אלנקים בריעה מקוונניץ זיע"א

פרישות מענייני העולם הזה גורמת שגם השם יתברך מפריש עצמו מבחינת איו סוף לבחינת צמצום והשגה

הַזֶּה כָּל זְמַן שֶׁהָאֲדָם עֲדִין דְּבוּק אֶפְס קְצָהוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּלִתֵּי אֶפְשָׁרִי לוֹ לְבֹא אֶל הַתְּדַבְּקוֹת הָאֲמִתִּי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אָבֵל כְּשֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵר לוֹ לְהָאֲדָם שִׁפְרֵשׁ עֲצָמוֹ מִכָּל וְכָל מַגְשָׁמִיּוֹת וְחִמְרִיּוֹת, אִזִּי יִתְדַבֵּק בְּהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁלְמוֹת הַגְּמוּר וְיִהְיֶה עֲלֵיהָ לְהַשְׁכִּינָה הַקְּדוּשָׁה עַל יָדוֹ.

וְזוֹהוּ מֵאֵמֵר הַפְּתוּב, 'קחו מאתכם' - תבת 'אתכם' מרמז לגשמיות, דהיניו דברים הגופניים השכיכים לכם לכל צרכיכם, לזה בעצה יגיד הפתוב, קחו עצמכם מכל וכל 'מאתכם', דהיניו להפריש את עצמו מכל וכל מגשמיות וחמריות העולם הזה, זאת הוא עקר החפץ והרצון מכם, ואז 'תרומה לה' - יהיה פכיכול עליה ותרומה לשכינת עזו יתברך על דככם.

וְזוֹהוּ שְׂאֵמֵר הַפְּסוּק 'שֶׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קִדְשׁ' - הַתּוֹרָה אוֹמְרָת, אִם רָצִיתָ לְקַנֵּס שַׁבָּת כְּרָאוּי וְתַחלוּ עֲלֶיךָ קִדְשַׁת שַׁבָּת, דַּע לְךָ שֶׁהַמְּלָאכָה שְׂאֵמֵר עוֹסֵק בִּימֵי הַחַל וְהַרְחוֹק שְׂאֵמֵר מְרוּיחַ, אִין אִתָּה הוּא הָעוֹשֶׂה, רַק מְאֻלְיָה נַעֲשִׂית עַל יָדוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי הוּא הַגּוֹרֵם וְהַנּוֹתֵן לְךָ כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל, וּלְפִיכָךְ אָמֵר 'תַּעֲשֶׂה' וְלֹא 'תַּעֲשֶׂה'. וְכִשְׁתַּחֲשֹׁב כֶּךָ וְתַעֲשֶׂה בְּטַחֲוֹךְ בְּה', אִזִּי יוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לְךָ 'קִדְשׁ' - שְׁמִכְטַחְנִי בְּךָ שְׁלֹא תַחֲשֹׁב בְּשַׁבָּת עַל מָה שְׁתַּעֲשֶׂה בְּחַל, שְׁהִרִי אֶפְלוֹ בְּחַל אִין אִתָּה מַחֲשָׁב, רַק מְשִׁים בְּטַחֲוֹךְ בְּה', מְכַל שְׁכֵן בְּשַׁבָּת. אָבֵל אִם אִתָּה בּוֹטַח בְּהַרְחוֹת מְמוֹן עַל יְגִיעַתְךָ וְעַל חִכְמַתְךָ, מַעוּלָם הַמַּחֲשָׁבוֹת לֹא יִסּוּרוּ מִמֶּךָ אֶפְלוֹ בְּשַׁבָּת, וְאִין אִתָּה זוֹכָה לְקִדְשַׁת שַׁבָּת:

לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת

(לה א)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

ביום השבת אין לבעס אפלו מהשפה ולחויץ

מְבֹאֵר בְּמַקְבָּלִים שְׁעַל יָדֵי הַפֶּעַס מְרַתִּיחַ גּוֹפּוֹ בְּאֵשׁ הַיְסוּדִי שְׁבִנְפָשׁוֹ וּגּוֹפּוֹ. וְהֵנָּה קִימָא לָן שְׁמַתָּר לְכַעַס עַל עוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּבְאֵם יוֹדַע וְרוֹאֶה שְׁעוֹשִׂים דְּבָרִים שְׂאִינִם מִהַגִּנִּים אִזִּי מִצְוָה לְכַעַס וְלִזָּה נִבְרָאת הַמַּדָּה הַלּוֹז, רַק פְּתוּבוֹ חִכְמֵי הַמוּסָר שְׁנָה צָרִיף לְהִיּוֹת בְּיִשׁוּב הַדַּעַת, שִׁתִּישָׁב בְּדַעַתוֹ מִקְדָּם שְׁלֹא יְבוֹא הַפֶּעַס בְּלִבּוֹ וְיִבּוֹא לְכָלֵל טְעוֹת חֵס וְשְׁלוֹם, מִי לָנוּ גְדוֹל מְאֹדוֹן הַנְּבִיאִים, וּמַהֲלֵל רֹאשׁ הַנְּשִׂאִים, כִּידוּעַ מַעֲנִינָם (פסחים 10), רַק יִרְאֶה לָהֶם בְּפִיו וּבְאִיכָרְיוֹ כְּאֵלוֹ כּוֹעֵס וּמִתְקַצֵּף, אָבֵל לֹא יִהְיֶה הַפֶּעַס בְּלִבּוֹ.

ברומו של עולם, שהינו נמי בכלל פרושו הוא, היא היא הרמת מלכות שמים וכו', גם ברור ועלית ניצוצות הקדושה וכו'. ולעמית זה קראוהו רבותינו זכרונם לברכה (תענית ב:) עבודה שבלב זו תפלה וכו'.

וזהו 'קחו מאתכם תרומה לה' - והינו לומר צווי תדירי, שיקחו מהם ובהם תפלה נתונה בלב נשבר ונדכה, שמנה ובה תרום ידך על צריך בעלית ניצוצות הקדושה וכו', ושהינו נמי הרמת מלכות שמים וכו'. וזהו 'קחו מאתכם תרומה לה' - הרמת ראש פ"ב-יכו"ל וכו', שהוא נמי הרמת ניצוצות הקדושה וכו', בכח תפלה שבלב וכו', וכרמוז לעיל (פרשת תרומה) בתבת תרומה שגימטריא שלה היא 'קול תפלה' וכו'. 'כל נדיב לבו וביאה' - פנזכר עבודה שבלב זו תפלה, 'וביאה' למלכות שמים פ"ב-יכו"ל שגם פן רמוז תבת 'נדיב' גימטריא 'אדני' עם הכולל וכו', והינו לרוממה ולהעלותה יחד עם דודה פ"ב-יכו"ל וזהו 'וביאה את תרומת ה' דיקא וכו'. 'זהב וקסף ונחשת' - לעמית שחרית מנחה ערבית שאבות תקנום (ברכות כו:) כרמוז לעיל (שם) משם מדרש רבה וכו' (שמירי מט ב):

אב"ל 'כל נדיב לבו' - ירמוז למדרגה ב', שהוא מדרגת הצדיקים השלמים ואמתיים שלכם נדבכם מכל וכל להפריש מעוניי ארציות וגשמיות העולם הזה, וכבר הגיע למעלה המוכתרה בעבודת השם: תברך ברוך הוא ולדבקות האמתי בו: תברך. 'וביאה את תרומת ה' - כלומר שהם גורמים במעשיהם הטובים שגם השם תברך ברוך הוא, שהוא האין סוף, הו"ה עצמותו שהוא בלי סוף וגבול, אף על פי כן כפככול פריש עצמו מבחינת אין סוף לבוא בצמצום וגבול ובחינת סוף, להיות להם קצת תפיסה באפס מה באלהותו.

והוא בא להם מדה במדה, שפמו שהם מפרשים עצמם מכל וכל מבחינת הטבע, שהוא בחינת סוף וצמצום וגבול, ועולים להתדבק בהבורא שהוא אין סוף, כמו כן כפככול מדה במדה יפריש את עצמו הבורא ברוך הוא וברוך שמו מבחינת אין סוף לבא להם מבחינת סוף וגבול, שישגיגו באפס מה באלהותו: תברך, וזהו 'וביאה את תרומת ה'', 'תרומת' לשון הפרשה פנזכר לעיל, אמן פן יהי רצון, והבן:

פתח האהל

כבי דוד אבוהצירא זיע"א

על ידי תפלה בלב נשבר ונדכה זוכים להרים ניצוצות הקדושה כמו בעבודת הקרבנות

אפשר לרמוז בפסוק הנזכר של 'קחו מאתכם תרומה לה' וכו', לעמית התפלה, שהיא סגלה נפלאה גם פן להרמת ראש מלכות שמים, אשר היא היום שאין לנו כהן בעבודתו וכו', עושה סגלת הקרבן, פידוע על פסוק ו'נשלקמה פרים שפתינו' וכו' (הושע יד א), ומה גם שקראוהו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו: וברש"י ד"ה דברים) דברים העומדים

דברי יחזקאל

כבי יחזקאל משינאוה זיע"א

תרומה לה' על ידי עשיית מעשים גשמיים לשם שמים

'קחו מאתכם' - שתקחו מכם בעצמכם - 'תרומה לה'. והדר מפרש הכתוב האף תקחו מכם בעצמכם 'תרומה לה', ואמר 'כל נדיב לבו' - הינו כל דבר שלבו של אדם חושק ומתאוה, 'וביאה' - אותו הדבר בעצמו וביא, 'את תרומת ה' - הינו שלא יכון למלא תאותו חס ושלום, רק יעשה לשם שמים, ויקים 'בכל דרכיך דעה' (משלי ג

לְצַדְקָה אֵינָה פְּנִינָה הַיְזָה לְהַנּוֹתֵנּוּ בְּזָה. וְהַדְּבָרִים יְדוּעִים לְמִשְׁפִּילִים, לְהַיּוֹת הָאֲדָרָם (נ"ל שצ"ל הממרו") הוא פְּעֻלוֹת הָאֲדָרָם וְיִגְיַעְתּוֹ, וְהָאֲדָרָם הוּא הַפּוֹעֵל וְהַמּוֹמֵן הוּא הַנִּפְעֵל, וְכֵחַ הַפּוֹעֵל בְּנִפְעָל. וְגַם יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה בְּמִמוֹנוֹ אִם הוּא שֶׁל גָּזֵל וְחָמֵס וְכִיּוֹצֵא. וְזֶהוּ שְׁאֲמַר 'וְכָל חֶכֶם לֵב בְּכ"ס' - רָצָה לֹמַר אוֹתָן חֲכָמִי לֵב אֲשֶׁר הֵם חֲכָמִים לְהַתְּבוּנָה בְּכ"ס וּפְנִימִיּוּתֵיכֶם, אוֹתָן 'יְבוֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ' וְכו', כִּי בְּרֵאוֹתֶם אוֹתוֹ נִדְבָה שֵׁשׁ בָּה אֵינָה כַח פּוֹעֵל מְגַנֵּה, לֹא יִרְצוּהוּ לְד', לֹא יִתְּנוּ לוֹ חֵלֶק בְּקִדְשָׁה.

וּמַעֲיֵן הַנּוֹכַח לְעֵיל יֵשׁ לֹמַר, דְּהַגָּה כְּתוּב חֲכָמִי הָאֲמַת, דְּנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, הַגֵּם שְׁפֵלִם הַתְּנַדְּבוּ לֵיד הַגְּזָבְרִים וְנִתְּנוּם בְּקַפּוֹת בְּיַחַד וְהַתְּעָרֵב נִדְבַת פְּלִם בְּיַחַד, עִם כָּל זֶה כָּל אֶחָד זָכָה בְּנִדְבָתוֹ כְּפִי דְבָקוּתוֹ וְכִנּוּתוֹ בְּנִדְבָה, וְיִמֵּי שְׁהִיָּתָה בְּנִתּוֹ זָכָה, זָכָה שֶׁהִגִּיעַ נִדְבָתוֹ לְאֵרוֹן וְלִקְדָשׁ הַקְּדוּשִׁים וְכִיּוֹצֵא, וְיִמֵּי שְׁהוּא בְּמִדְרָגָה פְּחוּתָה מְזוּהָ, זָכָה שֶׁעֲלָתָה נִדְבָתוֹ לְכָלִי הַהֵיכָל, וְכִיּוֹצֵא מִדְרָגָה אַחַר מִדְרָגָה.

וְלִפִּי זֶה יֵשׁ לֹמַר, דְּהַבְּעֵלִי מְלֵאכּוֹת הָיוּ חֲכָמִים בְּלִבְבוֹת, וְרָאוּ אֶת הַנִּדְבּוֹת וְהַפִּירוּ אִיךָ הָיָה לֵב הַמִּתְּנַדֵּב, וַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַנִּדְבּוֹת לְפִי פְּעֻלוֹת הַלִּבְבוֹת. וְזֶהוּ שְׁאֲמַר 'וְכָל חֶכֶם לֵב בְּכ"ס' - אוֹתָם שֶׁהֵם חֲכָמִים לְהַתְּבוּנָה בְּלִבְבוֹת שְׁלֵכֶם, שִׁפִּירוּ בְּנִדְבּוֹת לֵב הַפּוֹעֵל בְּנִדְבָה, הֵמָּה 'יְבוֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ' אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה'' - רָצָה לֹמַר כָּל הַפְּלִים לְפִי זְכוּיּוֹת כָּל אִישׁ בְּנִדְבָתוֹ... 'קָחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה כִּלְ נְדִיב לֵב' (לעיל פסוק ה'), 'הָיָה אִיךָ שְׁהִיָּתָה נִדְבַת לִבְבוֹ, הַכֹּל תִּקְחוּ יַחַד וְתִתְּנוּם בְּעִרְבוּבֵינָא, אַךְ אַחַר כֵּן יְבוֹאוּ הַחֲכָמִים הַמִּפְרִים הַלִּבְבוֹת, וְיִכְרְרוּ אֶת הַנִּרְצָה לְכָל קְדוּשָׁה וְקְדוּשָׁה כְּפִי בְּנִתְּ הַלֵּב, נִרְצָה לִי.

וּבְזָה יִדְקַדַּק נְמִי מַה שְׁכָתוּב אַחַר כֵּן (פסוק כא) 'וְיָבוֹאוּ' כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נִשְׂאִו לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר נִדְבָה רִחוּ"ו... וְיָבוֹאוּ

א. וְהַשְּׁעָם מוֹכִיחַ לְפָרֵשׁ כֵּן, שְׁנִקְוֵד עַל תְּבַת 'בִּיאַהֶּ' זְקַף גְּדוּל:

כָּל נְדִיב לְבוֹ יְבִיאָהּ אֶת תְּרוּמַת ה' וְגו' (לה ט)

אוֹר הַחַיִּים

רבי חיים בן עטר זיע"א

תְּרוּמָה הַמּוֹבֵאת בְּחֻשְׁקַת הַלֵּב גִּוְרַמַת יַחַד הַשְּׂכִינָה

'בִּיאַהֶּ' אֶת תְּרוּמַת ה''. פְּסוּק זֶה מְרָאָה בְּאֶצְבַּע כִּי לְבַד הַמְּרַגֵּשׁ יֵשׁ הַמִּשְׁכָּל, וְהוּא מְאָמְרָם ו"ל (עיין זוהר ח"ב קצח:) כִּי מַעֲשֵׂה הַתְּרוּמָה מִשְׁכָּל, הִיא בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה, כִּי לֵה יִקְרָא 'תְּרוּמַת ה'', וְעַל יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתְּרוּמָה יִפְעֵל בָּה דָּבָר טוֹב וְיַחְבֵּר אֶהֱל בַּל יְמוּט. וְעַקֵּר הַרְצוֹן בְּמַעֲשֵׂה הוּא הַמִּשְׁכָּל. וְהוּא אוֹמְרו 'בִּיאַהֶּ' - פְּרוּשׁ יְבִיא לְבַחֲנִינָה הַנְּעֻלְמַת עִם 'תְּרוּמַת ה''. וּבְאֵר הַכְּתוּב מִי הוּא אֲשֶׁר 'בִּיאַהֶּ', וְאָמַר 'כָּל נְדִיב לְבוֹ' - פְּרוּשׁ, הַעוֹשֶׂה דָּבָר מְנִשְׂאוֹת הַלֵּב, אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ לְצַד הַתְּנוּעָעוֹת הַרוּחָנִית הַשׁוֹכֵן בְּלֵב בְּחֻשְׁקַת הַדָּבָר, יִפְעֵל בְּמִשְׁכָּל נְעֻלָּם, אֲבָל אִם יְבִיא הַתְּרוּמָה בְּלֹא נְדִיבוּת לֵב אֵין זֶה פּוֹעֵל בְּמִשְׁכָּל:

וְכָל חֶכֶם לֵב בְּכ"ס יְבוֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' (לה ט)

אֲגָרָא דְכִלְהָ

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

הַעוֹסְקִים בְּמִלְאֲכַת הַמִּשְׁכָּן יִדְעוּ לְהַפִּיר צְמוּנוֹת הַמִּתְּנַדְּבִים וּלְפִי זֶה קָבְעוּ לֵאמֹר מִקְלֵי הַמִּשְׁכָּן תְּסוּב תְּרוּמַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד

רְאִינוּ בְּעֵינֵינוּ שְׁמִי אֲשֶׁר עֵינֵי שְׁכָל לוֹ, יוֹכֵל לְהַתְּבוּנָה בְּנִדְבָה הַתְּנַת מִיַּד הָאֲדָרָם

וזהו פרוש הפסוקים הנזכרים לעיל. ק'חו מאתכם' - רצה לומר שפשוטי העם יקחו מעצמם נדבתם לה' כל מה שכתוב בפרשה, כדי להאיר להם בנשמתם הארה וקדשה על ידי הצדיקים. וזהו 'שמן למאור' - רצה לומר שיקחו נדבתם כדי להאיר להם על ידי הצדיקים. 'וכל חכם לב בכם' - רצה לומר, החכמים, הם הצדיקים, אשר להם שכל גדול, יכולים לעשות מעשיהם על פי שכל, שיאירו כל מעשיהם וגם להאיר ולהדליק נשמות ישראל שיאירו. וזהו שכתוב בחכמי ישראל שיבואו ויעשו כל המעשים ומגורת המאור, 'שמן המאור' ו'שמן המשחה', פי כל מעשיהם מאירים מאד להם ולכל ישראל:

אור לשמים

רבי מאיר מאפסא זיע"א

על ידי שמשליך האדם מעצמו את חלקו הרע, ואת חלקו הטוב מקשר לצדיק, ביבלתו לקבל ממנו עזר

שמעתי מכבוד אדמו"ר מורינו הרב יעקב יצחק זצלה"ה מלובלין, שפרש הפסוק 'ברוך אתה בבוֹאֶךָ וברוך אתה בְּצֵאתְךָ' (דברים כח ו), והקשה דאפכא הוי ליה למימר, פי פן הסדר, מקדם יוצאים ואחרי כן באים. ופרש הפסוק, שקאי על אותן הנוסעים להצדיק, צריכים מקדם להשליך מעליו חלקו הרע ולקשר ולדבק חלקו הטוב בהצדיק, ועל ידי זה יוכל להשיג עזר ותשועה על ידי הצדיק, וזה 'ברוך אתה בבוֹאֶךָ' פרוש בבוֹאֶךָ להצדיק תבוא בבחינת ברוך בנזכר לעיל, 'וברוך אתה בְּצֵאתְךָ', תהיה ברוך בצאתך, פי באשר תעשה בנזכר לעיל והיה לך תשועה על ידי הצדיק, עד כאן דברי פי חכם חן.

וזהו גם כן פרוש הפסוק הנזכר לעיל, 'וכל חכם לב בכם ובאו' - שתבואו בבחינת

"כל אי"ש, בתאר החשיבות, אשר נשאו לבו בתשוקה נמרצת, וכן אותם שהיו במדרגה פחותה אשר לא היה להם נשיאת הלב, רק אשר נדבה רוחם', הינו שנתרצו ברצון לבד לדבר, אבל לא בתשוקה, רק כמקום ברצון צווי המלך, פלם ביחד באו ונתנו נדבתם כאחד, כדי שלא לביש בנזכר לעיל.

ובזה יונח לנו גם כן מאי דקשה, מאי שמנה אדון הנביאים את כל אשר יעשו, מנה בתוכם להם הפנים (פסוק יג) ושמן המאור (פסוק יד), והנה אלו אינם ממלאכת המשכן, רק כמו הקרבנות הקרבים אחר כך במשכן... הוא כמו שביארנו, שאמר 'וכל חכם לב בכם' המכירים בנדבת נדבת הלב, המה יעשו כפי שכלם והתבוננם בנדבה כפי זכות הלב, והנה היו נדבות כאלה אשר לא יכו להיות נקבעים בקביעות במשכן, וזכו אחר כך לקנות מהן להם הפנים ושמן המאור, והבין:

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמו עפשטיין זיע"א

התחברות לצדיקי הדור מוסיפה התעוררות והכנה בעבודת השם

תועלת גדול שיש בהתחברות פשוטי העם לצדיקי הדור, פי פשוטי העם אין להם לב להבין איך לעבד ה' באמת, ואיך לעשות כל מעשיהם בבחירות שיאירו כל מעשיהם לה', רק על ידי שמתחברים עצמם לצדיקי הדור והם מעוררים לבבם בהתלהבות על ידי דבריהם הקדושים, אז בינו איך לעבד ה' באמת, וצדיק הדור אשר כל עבודותיו הם בהירים ומאירים בכל העולמות, על כן בהתחברותם אליו מאיר גם בנשמות ישראל שיאירו מעשיהם גם כן ויעלו ריח ניהוח לה' כבשמים.

שם שִׁכְנוֹן אֶל הַמְשָׁפֵל, וְדָבַר זֶה עָקְרוּ בְּנִדְבַת
הַשְּׁלֵב, וְהִגִּיהָ הִיא:

וַיָּבֵאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים (לה כב)

צִמְחָה ה' לַצִּבִּי

רבי צבי הירש מנדבורנא זיע"א
על ידי נדבת המשכון חזרו האנשים
למצמדם הראשון

הַעֲנִינוּ עַל דְּרָף שְׂאִיתָא בְּסִפְרָא לְקוּטֵי תוֹרָה
(פרשת שמות) כִּי הַנָּשִׁים הַמּוֹשְׁלוֹת עַל
בְּעֲלֵיהֶן הוּא מַגְלֹגוֹל דּוֹר הַמְדַבֵּר, וְעַל שְׂלֵא
נִתְּנוּ נְזֻמֵיהֶם לַעֲגֹל כּו', עֵינֵי שָׁם. וְזֶה יְדוּעַ
שֶׁנְּדַבַּת הַמְשָׁכֵן הִיא תְּקוּן הַעֲגֹל. וְתַכְף שֶׁנִּתְּנוּ
לְבָם לְתַקֵּן וּלְגַדֵּב תַּכְף חֲזָר הַדְּבָר לְכִמוּ
שְׁהִיָּה, שְׁהִיָּה אֲנָשִׁים מוֹשְׁלִים עַל הַנָּשִׁים.
וְזֶה שֶׁכָּתַב 'וַיָּבֵאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים' -
רָצָה לומר בְּעַל כִּרְחַ הַנָּשִׁים, אֵף שֶׁעִינָה
צָרָה (בבא מציעא פז), 'כָּל נְדִיב [לֵב] הַכִּיָּאוּ
חַח וְנָנִם' - שְׁהִיא תַכְשִׁיטֵי נָשִׁים, וְלֹא מֵחוּ
בְיָדָם:

כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נָדַב לְבָם אִתָּם לְהִבְיֵא
לְכָל הַמְּלֹאכָה אֲשֶׁר צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת בְּיַד מֹשֶׁה
הַכִּיָּאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְדַבְהָ לָהּ (לה כט)

נחל קדומים

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זיע"א
בכל רבבות אלפי ישראל לא היה אחד
שגופו לבו על נדבתו

הַגִּיהָ הָאֲדָם תַּעוֹרְרָהוּ נִפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה או
מְצוּהָ וְתַכְף יִסְתַּפֵּק או יִתְחַרֵּט, וְסוּף
דְּבָר, אֵף אִם יָקִים מַחְשַׁבְתּוֹ, לְפַעֲמִים לֹא
תִהְיֶה שְׁלֵמָה כְּאֲשֶׁר חֲשַׁב, וְנִכְ"ה לוֹ יִנְכְ"ה,
וּמָה שֶׁעוֹשָׂה הוּא קָצֵת שְׂלֵא לְשִׁמָּה, וְהוּא
דְּבָר הַנִּכְפָּר. וְלִזְוָה בָּא הַכְּתוּב בְּשִׁבְחַת יִשְׂרָאֵל,

חֶכֶם לֵב לְהַצְדִּיק, וְיַחֲכֶם לֵב יָקַח מִצְוֹת'
(משלי י ח), עַל יְדֵי זֶה יִנְעֲשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר
צָוָה ה' - תִּפְעַל רְצוֹן וְנַחַת דִּילֵיהּ, וְעַל
יְדֵי זֶה יָבוֹא כָּל טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, אָמֵן:

וַיָּבֵאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר
נָדַב רִחוּ וְרוּחוֹ אֹתוֹ הִבְיֵאוּ אֶת תְּרוּמַת ה' וְגו'

(לה כא)

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

'נדבה רוחו' - הגותו כפי יקלתו 'נשאו
לבו' - הגותו יותר מיקלתו
פְּרוּשׁ אומרו 'נִשְׂאוֹ לְבוֹ', וְנִדְבָהּ' וְגו'. דַּע
כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת בְּמַתְנַדְבִּים, הָאֶחָד
הוּא הַמַּתְנַדֵּב בְּרְצוֹן נִפְשׁוֹ כִּפִּי יִכְלֹתוּ וְעָרְף
מְמוּנֵו, וְלִזְוָה יִקְרָא 'נְדִבָה רִחוּ', לְשַׁלֵּל שְׂאִינוּ
עוֹשֶׂה הַדְּבָר כְּמוֹ צַעַר בְּנִפְשׁוֹ, וְהַשְּׁנִי הוּא
הַמַּתְנַדֵּב יוֹתֵר מִיְכָלְתוֹ מַגְדֵּל טוֹבִיּוֹת לְבוֹ,
וְלִזְוָה יִקְרָא 'נִשְׂאוֹ לְבוֹ', פְּרוּשׁ שֶׁהֵלֵב מְנִשְׂאָהוּ
וּמַעֲרִיכוֹ בְּעָרְף עֲשִׂיר יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהוּא לְתַת
דְּבָר יָקָר.

וְלִזְוָה אָמַר כִּי בְיִשְׂרָאֵל נִמְצְאוּ שְׁנֵי סוּגִים
הַנִּזְכָּרִים, וּפְתַח בְּמַצְלָה שְׁבִשְׁנֵיהֶם,
וְאָמַר 'כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ לְבוֹ', וְדַקְדַּק לומר
תַּבַּת 'אִישׁ', לְשׁוֹן חִשְׁבוֹת, וּכְנַגְדַּת הַשְּׁנִי אָמַר
'יְכַל אֲשֶׁר נְדַבְהָ רִחוּ', וְלֹא אָמַר 'אִישׁ', כִּי
אִינוֹ חֲשׁוּב בְּעָרְף הָרִאשׁוֹן.

וּמִמּוֹצְאָ דְבָר אִתָּהּ יוֹדַע כִּי לֹא הָיוּ בְּכָל
הַמַּתְנַדְבִּים אֲלָא שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת,
וּשְׁתֵּיהֶם לְשִׁבְחָה, שֶׁנְּדַבְּוּ בְּלְבָם וְלֹא עָשׂוּ הַדְּבָר
בְּחִסְרוֹן רְצוֹן הַלֵּב, אֲלָא שְׂאָחַד גְּדוֹל מַחְבְּרוֹ.
וְלִזְוָה דַּקְדַּק לומר 'הִבְיֵאוּ אֶת תְּרוּמַת ה'',
לְרַמֵּז לְבַחֲמֵיהָ הַנִּעְלָמָה שֶׁרָמְזוּ בְּאוּמְרוֹ 'בְּיֵאָה'
אֶת תְּרוּמַת ה'' (לעיל פסוק ה), וְכִמוֹ שֶׁפָּרְשָׁנוּ

לחפה, ומשבח ומפאר להבורא יתברך שמו
שזכה אותו במצוות אלו.

וזהו פרוש הפסוק הנזכר לעיל, שכן נתנו
בני ישראל נדבתם למשכן בשמחה
ובטוב לב, שחשבו להקדוש ברוך הוא לנדבה
להם שזכה אותם במצוה זו. וזהו הביאו
בני ישראל נדבה לה" - רצה לומר שחשבו
זאת לנדבה להקדוש ברוך הוא שזכה אותם
בכך:

והוא פלא, בהמון ישראל כמה רבבות, אשר
כל מה שעלה בלבם הביאו הכל, וגם לשמה.

וזהו שנאמר 'כל איש ואשה אשר נדב לבם
אותם וגו' הביאו כל אשר עלה על
לבם כל איש ואשה, ומתחלה ועד סוף היה
'נדבה לה', לשם ה', והוא פלא בכל ההמון
רבבות אלפי ישראל שלא היה אחד בהם
בחר'ט אנוש, לא מינה ומקצתה, וכונתם
שלמה לנדבה לה":

ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת
הקדש איש איש ממלאכתו אשר המה עשים
(ד ט)

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א
במעשה המשכן וכליו צפונים סודות
טמירים ונעלמים

מעשה המשכן וכליו ומיתריו ויתדותיו
והמנורה, והקמרות ופרוקיו, הן הם
מסרת התורה הקדושה הצפונות ונעלמות,
וזעירין נינהו שיוכל לעמד עליהם, איש אחד
בדור וצדיק גמור וחסם בסודות הנוראות,
ואפשר אם יש קבלה מפי רב מבקק אזי
יכולין גם כן יחידי סגלה לבא על פי הקדמת
הרב לבא על קצת מהם שרש נשמתו וקבלתו
ועבודתו. אך כל איש ישראל מחייב להתבונן
ולחפש ולהתפלל להקדוש ברוך הוא שיאיר
עיניו מעט בזה הענין לפי שרשו, ויגעתי
מצאתי (מגילה ו:), וארוסה היא לנו ולכל
ישראל, ויותר הוא מה שהעגל רוצה לינק
פרה רוצה להניק (פסחים קיב:), לכן חרות על
הלוחות לכל בן ישראל לחדש בתורה, ובלבד
שיכון לבו לשמים, ואם יכשר יכשר, ויאיר
עיניו בתורתו:

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א

על האדם לשבח ולהודות לבורא על
שמוזכרו לעשות צדקה

טבע האדם לאהב הרבה ממון ולרדף אחר
הממון, ומכל שכן שלא לחסרו, דהינו
לפזרו לצדקה הוא נגד הטבע, על כן צותה
התורה במצות הצדקה 'לא ירע לך בכתף
לו' (דברים טו ז), כי טבע בני אדם שמיצר
בחסרון ממנו, על כן צריך האדם לשבר
עצמו שלא ירע לבבו, רק יתן באהבה, וזהו
קשה מאד.

אבל יש עוד מדרגה גדולה בצדקה, אצל
יחידי סגלה, שממש מצפים בכל רגע
מתי יבא לידם איזה עני או שאר גמילות
חסדים לעשות, וכשהקדוש ברוך הוא מזמין
להם איזה דבר לעשות צדקה, אזי יש להם
שמחה גדולה מאד כאלו ה' נתן להם איזה
מתנה טובה, וכן איתא בזהר הקדוש (ח"ב
קצח) שהמספגא הוא דורון לבעל הבית. כי
באמת הוא, למי שחנן ה' לו דעה ובינה,
מבין זאת בשכלו, כל מה שנותן צדקה
וגמילות חסד הוא מתנה לו מאת השם
יתברך, שזכה אותו במתנה זו להאכיל עניים
ולהלביש ערמים ולהכניס פלות ויתומים

פתוחי חותם

רבי יעקב אבוחצירא זיע"א

זהירות בתפלת מנחה מוזרה על יראת ה' ואהבתו

אָמְרוּ בְּמִקְרָא (ברכות ו:). לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה. והנה אין יראת ה' נפרת באדם אלא בשעת המנחה, לפי שאדם באותה שעה טרוד בעסקיו, במשאוי ובמתנו ובמלאכתו, ואם מניח חפציו ועוסק בחפצי שמים, בזה נפרת בו יראת ה' ואהבתו, ואם אינו מניח חפציו בשביל חפצי שמים, נפר שעבודת ה' עליו כמשאוי, ולפיכך הזהירו חכמים לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה.

וזהו כונת הפסוק ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש, דהינו, בעת המנחה באו החכמים העשים את כל מלאכת הקדש, דהינו, שדעתם תמיד פי אם כנגד תפלות ה' ועבודתו, ומקוים אימתי תבוא עת התפלה שיבואו להתפלל. והחכמים יראי ה' וחושבי שמו מבטלים עבודתם ובאים לעבודת ה', וזהו ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש - היא תפלת ה', ומהיכן באו, איש איש ממלאכתו אשר המה עשים - כל אחד בטל מלאכתו שהוא עושה ובא למלאכת הקדש שהיא התפלה.

והנה ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש, ראשי תבות גימטריא מנחה, לרמוז על תפלת המנחה שעליה שיך לומר בטול המלאכה. לכן יהיה אדם זהיר וזריז בתפלת המנחה, דבזה נפרת אהבתו את ה':

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א

עובד השם מאהבה עושה אף על פי שאינו מחיב מצד הדין

דְּהִבִּין שְׁאָמַר ויכלא העם מהביא, וכל מקום שנאמר העם הוא ערב רב. אפשר יש לומר, דהנה העובד השם יתברך מאהבה עושה לעשות נחת רוח להשם יתברך אף על פי שאינו מחיב על פי הדין, אבל העובד מיראה העבדות אצלו כמשאוי, ואם הוא פטור בדין אינו עושה קלל. וכן היה בכאן, אחר שהעבירו קול במחנה שאל יעשו עוד בני ישראל, העובדין מאהבה עדין היו עושין ביתר חריצות המלאכה, ונביאו ביתר שאת מלאכתם למשכן, אבל הערב רב שעשו מיראה, פאשר הכריזו שאל יעשו עוד מלאכה ויכלא העם מהביא.

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר (לו ז)

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע השל מאפטא זיע"א

דים וגו' והותר - עושי המלאכה הותרו לצדיקי כל דור ודור להוסיף את חלקם בבניו המשכן

הנה גבי מלאכת המשכן שהיו מעין ודגמת בריאת שמים וארץ, והיה בניו ומסדר על פי שכל אלהות, ונעשה על פי צרופי שמות הקדושים ואותיות הקדושות אשר בהם נבראו שמים וארץ... עקר המלאכה של בנין המשכן היה הפונה מה שכוננו עושי המלאכה בכל מעשה בכל כלי לדבר רוחני, והמשיכו על כל דבר מעשה אשר עשו מהקדשה העליונה השיך לדבר זה.... והנה אם היו עושי מלאכת המשכן וכל אשר לו רוצים לכוון ולהמשיך בהחידים וצרופי אותיות ושמות הקדושים לפי רחב שכלם ובינתם ודעתם

ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא (לו ז)

פתוחי חתום

רבי יעקב אבוחצירא זיע"א

מי שאינו מבטל תפלה וקביעות עתים לתורה מחמת טרדות פרנסה שולח ה' ברכה במעשה ידיו ומתפרנס ברוח

אפ"ש לרמוז, שאם אדם שם עבודת ה' בין עיניו, ויודע נאמנה שלא בא לזה העולם כי אם לעשות רצונו יתברך, אז יהיה משאו ומתנו בנחת ועושה כי אם להסתפק בהכרחי, ואינו מבטל שום תפלה, וקובע עתים לתורה, ומשים בטחונו בה' על מזונותיו, ומה שזמין לו הקדוש ברוך הוא במשאו ובמתנו או במלאכתו יראה בעיניו רב, לפי שכל עקר מגמתו הוא לעשות רצון ה'. ומי שעושה כן, הקדוש ברוך הוא שולח ברכה במעשה ידיו ומזמין לו מזונותיו ברוח ולא בצמצום ולא יחסר כל טוב.

וזהו 'והמלאכה היתה דים' - דהינו, המלאכה שעושים בני אדם במה להתפרנס, אם גמרו בדעתם ששום בטול לא יתבטלו מעת התפלה ומעת קביעות תורה הנקראת 'מלאכת שמים', כי אומרים דינו במה שנעבד ונתבטל בזמנים שאינם עת התפלה ולא עת התורה, אם הספיקו לנו מוטב, ואם לאו נסתפק בצמצום, ולא נבטל שום תפלה ולא קביעות תורה. כשיעשו כן, הקדוש ברוך הוא שולח ברכה במעשה ידיהם ויאכלו ויותירו.

ישעור הפסוק כן הוא, 'והמלאכה היתה דים' - דהינו, אם המלאכה שעושים בני אדם במה להתפרנס, גמרו בדעתם שהיא דים 'לכל המלאכה' שהיא מלאכת הקדש, שלא יתבטלו משום תפלה ומשום קביעות תורה, אז הקדוש ברוך הוא שולח ברכה במעשה ידיהם ויתפרנסו ברוח ויאכלו וישבעו ויותירו, וזהו 'והותר':

ורוח קדשם, אז היה הדבר מתפשט בלי שעור וגבול וצורך, פי רוח אלהים הופיע עליהם ונתלבשו בלח האין סוף ואין תכלית.

אך בודאי הצרכו לצמצם פונתם ויחודם וצרופם כדי לתת גבול וישעור לכל דבר לפי הצורך, והותרו להצדיקים לעתיד לבא בכל דור ודור שיבואו ויעסקו בהתורה הקדושה מעשי מלאכת המשכן, וכל צדיק וצדיק אשר חלק לו אלהים מחקמתו ובינתו לפי השגתו, יגיד תעלומות חכמה בכל דבר וכל כלי, ויוסיפו טעמים וכוננות על כל דבר הא"ף הוא מתיוחד בדברים הרוחניים העליונים, כמו שהשם יתברך כפככול צמצם פחו בבריא שמים וארץ, אשר היה יכול להוסיף עוד ועלמות לפי ערכו כפככול כהנה וכהנה לאין סוף ואין תכלית, והשאר להצדיקים שבכל דור, ומכחו נתן להם שייכלו גם הם לחדש בבריאה זו, הינו בלמוד התורה ובמצותיה אז יבראו שמים וארץ בכל עת. ובצלאל, שהיה בצל אל, התנהג גם כן במדתו יתברך במלאכת המשכן, שהשאר מחקמתו ובינתו ודעתו הרחבה מני ים, להצדיקים שהיו בכל דור ודור, שהם יוסיפו לקח וכונה בכל דבר של מלאכת המשכן.

וזהו שאמר הכתוב 'והמלאכה היתה דים' - שהצרכו לומר די ולצמצם ולתן גבול להמלאכה. 'לעשות אותה' - רצה לומר לתקן כל כלי וליחדו בקדשה עליונה אשר היו יכולים לכונן בכל דבר לפי רחב שכלם ובינתם ודעתם. אף 'והותר' - הינו שהותרו מחקמתם כו' לחכמים וצדיקים שבכל דור ודור, אשר ישמעו ויילמדו סדר מלאכת המשכן, והם יגמרו הבגין ויוסיפו מדעתם הישרה והנכונה כל אחד ואחד לפי השגתו, והבן:

**ויעש למזבח מכבד מעשה רשת נחשת תחת
כרפבו מלמטה עד חציו (לח ד)**

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

משה רבנו פעל שגם צדיקים שאינם
במדרגה גדולה יוכלו לפעל ולהושיע
את ישראל

ויעש למזבח מכבד כו' ומתחלה נפרש
הפסוק **ו'יאמר ד'** אל משה עשה לך
שרף ויעש משה נחש הנחשת' (במדבר כא ט),
והנה זה צריך באור להבין למה שנה משה.
ואקדים לך לפרש במה שדקדקו קמאי (פסיקתא
מ) **'בראשית ברא וכו'** (בראשית א א), מתחלה
עלה במחשבה לבראו במדת הדין כו',
וחלילה לנו לחשב על הקדוש ברוך הוא
האחד האמתי הפשוט שיהא חלילה איזה
שנוי אצלו.

אף העקר הוא כן באמת, שצריך האדם
לעבד את הבורא בכל אפני אפנים
בלתי יחטא לפניו חלילה בשום עברה ונדנד
חטא, והקלה שבקלות יהיה בעיניו כחמורות,
וזה הצדיק היה יכול להתקיים אף על ידי
מדת הדין, וזה שורת הדין נותן שיהא האדם
כך, אבל בני עליה המה מועטים שיהיו
יכולים לעמד נגד שורת הדין, ולכן היה
צריך לשתף מדת הרחמים. ובאמת בתחלה
ראה הקדוש ברוך הוא באחד השני מדרגות,
הינו צדיק מעקרא ומדרגות בעל תשובה.

וזהו מתחלה עלה במחשבה כו', רוצה לומר
מהתחלת הבריאה עלה במחשבה לבראו
במדת הדין, קאי על הצדיק שיכול להתקיים
על פי שורת הדין, וראה שאין העולם
מתקיים, מחמת שטבע הבריאה בלתי אפשי
להיות בלם צדיקים, כאשר כתבתי במקום
אחר, ושתף מדת הרחמים, אבל באמת חשב
וראה הכל ביחד בלי שום השתנות חלילה.

וזהו **'אני ה' אלוקים אמת'** (תפילת שחרית),
רוצה לומר מי שהולך באמת בעבודת

הבורא תברך שלא יחטא חלילה, אף המדת
הדין הוא רחמים אצלו ואין לו להתגרא ממדת
הדין. וזהו אני ד' קדם שיחטא האדם ואחר
שיחטא (ראש השנה יז), דקדם שיחטא גם הדין
הוא רחמים, ואף אחר שיחטא אני ד' הרחמים.

וזהו **'ועשו לי מקדש כו'** (לעיל כה ח), שביית
המקדש שלמעלה מכון פנגד בית
המקדש שלמטה, וכשאדם מקדש עצמו למטה
עושה מקדש להשם תברך ברוך הוא, וזהו
'ועשו לי מקדש, אימתי, ושכנתי בתוכם',
הינו כשיקדשו עצמם למטה שאז אני שוכן
בתוכם אז עושין לי מקדש למעלה.

וזהו **'עשה לך שרף'**, רוצה לומר בני אדם
השורפים בקדשתם וכרשפי אש
ההתלהבותם, בודאי הצדיקים הללו עליהם
נאמר (איוב כב כח) **'ותגור אמרו וכו'**. וישם
אותו על נס', פרוש שתשים את הצדיק הזה
לנס לעולם, שייבנו הכל שקל פעלותיו ומעשיו
הכל מעשה נסים. וזהו **'כל הנשרף'**, רוצה
לומר כל מי שיש לו נשיכה, דהינו שחסר
לו איזה דבר, הן רפואה, הן מזוני חיי בני,
וראה אותו וחי', תכף בריאה כל דהוא
בעלמא ימשיך לו הצדיק הנזכר לעיל הכל.

ומשה רבנו עליו השלום ראה שבני עליה
המה מועטים, ויעש משה נחש
הנחשת', ופרש רש"י ז"ל לשון נופל על
הלשון, יש לומר הפרוש כך, נחש הוא השטן
הוא היצר הרע העולה ומקטרג, וראה משה
רבנו עליו השלום לעשות נגדו **'נחשת'**, שאף
מי שאינו כל כך צדיק פנוקר לעיל, ולזה
מרמו **'נחשת'**, שהנחשת של נדבת המשכן
היה מכפר על מעשה נחש, שגם הצדיק כזה
יהיה יכלת בידו לפעל הכל. ולא היה משנה
משה מדברי הקדוש ברוך הוא, כי פן היה
פגנת הבריאה בתחלה פנוקר לעיל.

וזהו **'ויעש למזבח מכבד מעשה רשת נחשת'**
- רוצה לומר **'מכבד'** פרוש כובדו
ככברה, לראות את מעשה הצדיק דמעקרא,

- רוצה לומר ומחמת שרב בני אדם נלכדים במצודה ורשת הנחש היצר הרע, עשה ופעל שגם הצדיק המרמז בשם נחשת יפעל הכל כף, ויעש למזבח' - רוצה לומר למען יהיה מזבח פפרה. 'מכבר' - ההכרחי לראות מעשה הצדיק הגמור. 'נחשת מעשה רשת'

ובני עליה המה מועטים, ולכן עשה ופעל שגם הצדיק שאינו בבחינה גדולה כל כף, גם הוא יכול לפעל הכל. ויהיה שעור הכתוב כף, ויעש למזבח' - רוצה לומר למען יהיה מזבח פפרה. 'מכבר' - ההכרחי לראות מעשה הצדיק הגמור. 'נחשת מעשה רשת'

פרשת פקודי

חומריותם והפירו גזלת הבורא ברוך הוא בבחינה הב' הנזקרת לעיל מצד שהוא בורא הכל, וידעו למפרע שגם הנסים והנפלאות שעשה במצרים וביים אין הפלא מצד הנס כי אם שגרא אהבתו לישראל ופנוקר לעיל.... והנה בעשית העגל אבדו השגת העבודות בשני בחינות האלו, רק בעשית המשכן חזרו לבחינה ראשונה לעבודתו ותברך מצד נפלאות, אבל הבחינה שבמעמד הר סיני אין זה כי אם דמי שעובד אותו ותברך תמיד במסירת נפש שיזכה מעט מעט לבחינה זו בהטיבו את דרכו.

והנה עבודה שעובדים אותו ותברך מצד נפלאותיו, כתב הרמב"ן ז"ל שנקרא עדות, שזהו המעיד עליו ותברך, מה שאין פן המפיר אמתותו מצד שברא כל הברואים זהו הרואה בעין השכל שמאתו ותברך נמצא הכל, ולשון 'פקודי' תפרש לשון חסרון מלשון ולא נקד ממנו איש. וזהו הרמז בפסוק, 'אלה פקודי המשכן' - פרוש חסרון במשכן, שאף על פי שחזר להם בחינת העבודה מצד נפלאותיו, מכל מקום היה בזה חסרון, שאין בזה שלמות העבודה. ומפרש הפסוק מה חסרון, על זה אמר 'משכן העדות' - דהחסרון הוא דמחמתו לא הרויחו רק עבודה שהוא נקרא עדות פנוקר לעיל, ולא עבודת הפרה אמתיות כמו שהיה בסני:

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן (לח כא)

קדשת לוי

כפי לוי יחקק ממרדו ששוב זיע"א

ביציאת מצרים עבדו ישראל את הבורא על ידי התפעלות מנסים ואלו כמתן תורה וכו' למדרגה יותר מרוממת, אחר החטא שבו למדרגה הראשונה

יש שני בחינות בעבודת הבורא ברוך הוא. בחינה אחת, שאנו רואין נסים ונפלאותיו שמשנה דברים הטבעים, מזה נפר שהוא ותברך מושל בכל ועושה בהם פרצונו ומחויבין כל ברואי לעבדו ביראה. ובחינה ב', כשאנו משיגין גדולתו מצד שהוא הבורא הכל וראויים לעבדו. והתפרש ביניהם הוא, כי כשאין מכירין גדולתו רק ממעשיו ונפלאותיו, כמו הנסים שעשה במצרים וביים, הנסים הם גדולים בעיניו, כי אין מפיר גדולתו רק על ידיהם, אבל כשהוא מפיר ויודע ידיעה אמתית כי הוא הבורא הכל, אם פן אין הנס גדול כל כף בעיניו, כי אין זה חדוש שהבורא הכל יכול לעשות פנוקראים שברא פרצונו, פיון שהוא ברא אותם, רק מזה יקר הנס בעיניו שהבורא ברוך הוא עשה נסים ונפלאות מחמת אהבת ישראל.

והנה בצאת ישראל ממצרים היו בקטנות השכל והפירו גזלת הבורא רק על ידי נסים ונפלאות, אף כמתן תורה בסני נודפכו

באר מים חיים

רבי חיים מצ'רנוביץ זיע"א

פרישות מגשמיית והתקדשות בתורה ומעשים טובים מזכה את האדם להשראת השכינה

עקר השראת שכינתו יתברך בתוך בני ישראל הוא על ידי הקדשה שישאאל מקדשין עצמן למשה בקדשתו יתברך, ואז יעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (לעיל כה ט), כי הלא מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו נתאנה לדרו עם בריותיו בתחתונים כמאמר חז"ל (במד"ר יג ב), ואין שום מניעה לזה כי אם פאשר אם חס ושלום ישאאל אינן מקדשין, ואז כפככול הוא עוצם עיניו מראות וגו' (שעיה לג טו) ואינו יכול להשרות שכינתו בתוכם, אבל אם ישאאל מקדשין עצמן, ודאי תקף הוא יתברך ברחמיו מוכן ומזמן להשרות שכינתו בתוכם.

ויגזון קדשת ישראל הוא בשתי בחינות. אחת, להתקדש ולטהר מכל בחינת הרע שבעולם, ולא מבעיא מנדנד עברה קלה או חמורה, שזה הוא סילון ממאיר וקוץ מכאיב להשראת השכינה כפככול, כי אף במתה, לטהר ולקדש גופו לכבש תאוותו מכל וכל, שלא להשביע נפשו בתאוות לבו אף בדברים המתרים, וכמו שאמרו ז"ל (יבמות כ) קדש עצמך במתה לך, וכבר מנה הגאון הרשב"ץ זה למצוות עשה דאורייתא בין רמ"ח מצוות עשה שלא להשביע גופו בתאוות ההתר במאכל או בביאה וכדומה (כמובא בחרדים מצוות עשה פ"ז).

ועקר הקדשה הזו הוא למאס התאנה בלבבו באמת, שיראה ככל אשר יוכל להכניע התאנה כל כך עד שיכנע גופו שלא יתאנה עוד אליהם, לגדל פחיתות ערכם בעיניו ולבו. כי באמת הלא מעשה בהמה המה, כמאמר חז"ל (חגיגה טו) ששה דברים באדם שלושה כמלאכי השרת ושלושה כבהמה, אוכל ושותה פרה ורבה וכו'.

ובנדאי ראוי להיות מותר אדם מן הבהמה שלא להתאוות לדברים האלה שנפש בהמה מתאוות ומחמדתן, ובלא זה כמה מאוסים ומטנפים הדברים האלה אם יעשו אדם בשביל תאוותו, הלא אמרו חז"ל (שבת קנב.) אשה חמת מלא צואה ופיה מלא דם וכו', ואם אל זה יביט יתביש מעצמו להתאוות לזה. וכמו כן באכילה, כשישים על לבו את הנעשה מאכילתו אחרי אוכלו.

ועל כן כשישים זאת אל לבו ולא יתאנה להם בשום אופן, ויעשם על צד ההקדח הגדול, וכמאמר חז"ל (נדרים כ) ודומה עליו כאלו כפאו שד, ויקצר בהם כל מה שיוכל, ולא יעשם כי אם לשם ה' כמה שיש צד עבודה בכל דבר ודבר על פשוטיהן או בסודי התורה הידוע ליודעים, פאשר הארכנו בזה במקום אחר, הרי בזה מתפרש ומטהר עצמו מכל בחינת הרע והגשמיית שלא יברח אור הקדשה מעליו מראות ברעתו.

ואחר זו צריך האדם להתקדש שנית להמשיך על עצמו אורות הקדשה בתורה ותפלה ומעשים טובים, ולקדש שמו יתברך ברבים ככל אשר יוכל, ואז תשרה עליו קדשתו יתברך באופן הנאות למאד בלי שום מונע.

וזה אומרים (עי' ויקרא רבה כד ח) שפתים בראש בני, כלומר שהמה צריכים לשני קדשות, אחת להתפרש מהרע, והשנית להמשיך הקדשה בתורה ומעשים טובים, ואז משתים האלה נעשה אחת בראשי, כלומר שאחר כך המה ראויים לקדש את שמי לתן לי קדשה בפיהם, ובזה יעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כי בכל מקום שקדשה וטהרה מצויה הוא מקום לה' לשכון שם.

והנה משפן הוא חושבן קדוש במספר השוה, ולזה אמר כאן אלה פקודי המשפן משפן וגו', שני פעמים 'משפן', כלומר שני קדשות צריך להיות קדם בישראל, ואז נעשה משפן הערות שערות הוא לישראל

זה בקנינים הגשמיים יעשה נזק בעבודת הקדש:

כאשר צוה ה' את משה (לט א)

בן פורת יוסף

רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א

עצה לאדם לכלל עצמו בכל עשיותיו עם הצדיקים יודעי הכונות והסוד

יש להבין, בפרשת פקודי נאמר בפרטות בכל מעשה ומעשה שעשו במשכן וכלים, נאמר בכל אחד שעשו 'כאשר צוה ה' את משה', דקשה למה לו לפרט בכל אחד, הוי לו לומר באחרונה דרך כלל ויעשו כאשר צוה וגו'.

א"א התורה רמזה לנו רמז מוסר בכללות עבודת השם יתברך ופשית המצוות, הן שופר וספה ופסח ותפלין וכיוצא, שיש בכל אחת עבדא ומלולא, ורעותא שהוא המחשבה. וכונת המצוה והתפלה הוא רבה ונורא, ולא כל אדם גם מבני עליה יודעים חלק אחד מאלפי אלפים חלקים שכונו אנשי כנסת הגדולה בכונת התפלה, והוא הדין בכונת המצוות. ובאמת צריך גדול יש לכל אחד מישראל בכל אחד מן שלשה בחינות הנזכרות לעיל, כי מן מעשה המצוות נעשה לבוש לנשמה בגן עדן התחתון, ומן פונת המצוות נעשה לבוש לנשמה בגן עדן העליון.

ר"ך עצה היעוצה, לכלל את עצמו וכונתו, הן בתפלה והן במצוה, או בכונת אכילתו בחל, ומכל שפן בשבת בשלשה סעודות דשבת, ישתף פונתו עם שאר שלומי אמוני ישראל היודעין פונת התפלה והמצוה, ועל סוד פונת אנשי כנסת הגדולה, וכיוצא בזה, וזה סוד שכתב האר"י (שער הכונות דרושי ברכות השחר) קדם תפלה צריך לומר 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא יט יח), לקיים מצות עשה

שהשכינה שורה בתוכם בתוך כל אחד ואחד, כי על ידי השני קדשות מזמינים את עצמם שיהיו ראויין למשפן ה', ואז יעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' כנאמר.

ויזוה אמר בלשון רבים, 'אלה פקודי', להורות על שתי קדשות הללו שצריך להיות קדם בישראל ואחר כך עדות הוא לישראל. וזה, שנחמשפן שני פעמים, כלומר שנקדש עצמנו בשני קדשות, ובהן 'ושכנתי בתוכם', ככל הנאמר:

בקע לגלגלת (לח כו)

דרשות בן איש חי

רבי יוסף חיים מבגדד זיע"א

יש להשתוקק במשך כל השנה למצוות המוצעים

נראה לפרש בסיעתא דשמיא, הגלגלת שם המוח ששם המחשבה שורה, והמצוות שיזכה האדם בהם על ידי המחשבה הם קבע, שנמצאים בכל עת ובכל זמן, שכל עת בשנה שיתאנה וישתוקק לקיים ספה ולילב ואכילת מצה וכיוצא, נחשב לו כאלו קיים אותם. מה שאין כן חלק המעשה אינו קבע, דיש לו זמן, ואם עושה המצוה קודם זמנה לא עשה כלום. וזהו שכתוב 'בקע' - בהפוך אתון 'קבע', 'גלגלת' - פעלת המחשבה שבגלגלת היא קבועה תמיד בכל עת ועת.

ואמר עוד, 'מחצית השקל' - אפילו אם תעשה מצות כחול הים, לא תחשב עצמך מלא, אלא תמיד תחשב שאתה עומד ב'מחצית השקל'. וכל זה אני מצוה להיות חושב כך שאתה חסר מחציה, הוא דוקא 'בשקל הקדש' - בדרךים שבקדשה, אבל בעניני הגשמיות, אדרבה תחשב עצמך מלא ולא כפאדם שתמיד חצי תארתו בידו, כי דבר

שאינם בפהנים, וכן בלויים, וכן בנשים, ומה מציאות יש ליחיד לקיים להשלים תקון לרמ"ח איבריו ושש"ה גידיו אשר יבנו להם, אלא ודאי שתתקיים התורה במחברת הכללות ויזכו זה מזה:

אהבת שלום

רבי מנחם מנדל מקוסוב זיע"א

על האדם לזכר עצמו ולהשתוקק להיות בחינת משכון מקדש והיכל

וַיִּבֶלְ אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי (בראשית ב' ג), פרוש 'ויבלי' הוא מלשון בל, מלשון בלות הנפש והשתוקקות, ופרוש, שבשבת קדש כל עולמות וכל הדברים משתוקקים מאד בכללות הנפש כל אחד להגבוה ממנו, וזהו עקר חייתם, וכל ששתי ימי המעשה נכספין ומשתוקקים לקבל חיותם ולינק השפעה מן השבת קדש, ופנזכר לעיל.

והנה בהקמת המשכון נעשה ממש כמו בכריאת שמים וארץ, כי ענין מלאכת המשכון הוא הכל דגמת מעשה בראשית הרומז לאורות עליונים המשתלשלים מאור אין סוף ברוך הוא, ובפרט הארון והשלחן והמנורה והמזבחות, כמבאר בזהר הקדוש (ח"ב קמ"ט), וכמאמר תו"ל (ברכות נה.) יודע הנה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, והקמת המשכון וכליו הוא ממש בחינת התחברות האורות הנעשה בשבת קדש, ועל כן נאמר גם כן פאן במשכון 'ותכל', שהוא לשון בל, מלשון בלות הנפש, ופנזכר לעיל בשבת קדש וכו'.

והנה כמו כן כל איש המשפיל צריך להיות נכסף ולהשתוקק להגבוה ממנו, וצריך להיות משתוקק בכללות הנפש וליגע עצמו בכל מיני יגיעת הנפש והזדככות הנפש בכדי לזכות לבחינת משכון ומקדש והיכל ומרפכה להשכינה הקדושה, על דרך הכתוב (לעיל כה) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', בתוכו

זו כדי שיכלל פנתו והפלתו עם היודעים ליחד מדות העליונות, ודי בזה.

והנה עשית המשכון היה הפונה שיהיה מחשבתו על מלאכת המשכון העליון, וכמו שנאמר (להלן מ"ו) 'הוקם המשכון', ודרשו (תנחומא נשא יח) כי בהקמת המשכון למטה הוקם למעלה, והיינו על ידי המחשבה והפונה שעשו באברים הנגלים למטה בגשמי, ומחשבתו היה ברוחני לבנות משכון העליון שהוא סוד בריאת שמים וארץ וכל העולמות, ולא כל מחא סביל דא, לכן בכל פעלה ופעלה של כלי המשכון אמרו בפרוש שאנו עושין על הפונה שצוה ה' את משה, והוא על דרך שאנו אומרים [קדם עשית כל מצוה] 'ויהי נעם' וכו' (התלים צ"ו):

ותכל כל עבדת משכון אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה בן עשו (לט לב)

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

על ידי התאחדות כלל ישראל מתקיימים כל התרי"ג מצות

נִרְאָה כי פאן עשה הכתוב מחברת הכללות בקיום התורה, והראה כי בני ישראל יזכו זה לזה, והתורה נתנה להתקיים בכללות ישראל, כל אחד יעשה היכלת שבגידו ויזכו זה לזה. ואולי כי לזה רמז באומרו (ויקרא יט) 'ואהבת לרעך כמוך', פרוש, לצד שהוא כמותך, כי בשלומו ייטיב לך ובאמצעותו אתה משלים שלמותך, ואם כן אינו אחר, אלא אתה עצמך ובאחד מחלקיך.

ובזה מצאנו נחת רוח, כי ה' צוה תרני"ג מצות, ומן הנמנע שימצא אדם אחד שישנו בקיום כלם, וזה לך האות כהן ולוי וישראל ונשים, יש מצות עשה בפהנים שאין מצאיות לישראל לעשותם, ויש מצות לישראל

‘ומעשה יְדִינו כּוֹנְנָהוּ’, תְּשֶׁרָה הַשְּׂכִינָה עֲלֶיהָ :

תּפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

‘שתשרה שכינה במעשי ידיכם’ -
שתורתכם ותפלתכם תהיה בשמחה
וממילא תשרה בהם השכינה

יְהִי רְצוֹן שִׁתְּשֶׁרָה שְׂכִינָה בְּמַעְשֵׁי יְדִיכֶם
(רש"י), כִּי הִנֵּה מְבַאֵר בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ (ח"ב
רסד:) כִּי כַּמָּה וְכַמָּה מְקַטְרָגִים הַעוֹמְדִים
לְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם, וּבִשְׂעַת הַעֲבוּדָה וְתוֹרָה
וּמִצְוֹת מְבִיאִים אוֹתוֹ לְיַדֵּי עֲצוּבוֹת וּמְרָה
שְׁחוּרָה, וּמְחַפְּסִים עֲצָמָם בְּכֹנֶנָה לְשֵׁם שְׁמַיִם,
לֵאמֹר, אִתָּה בֶן אָדָם לָמָּה תִּכְנִּים אֶת עֲצָמְךָ
לְעֲבוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת וְאִתָּה מְלֵא עוֹנוֹת
וּפְשָׁעִים חֲלִילָה, הִירְצָה ה' מִיָּדְךָ, וְכִהְנֶה
רְבוֹת בְּהִזְכִּירוֹ עוֹנוֹתָיו רַק בְּשְׂעַת תּוֹרָה
וּתְפִלָּה לְמַעַן הִבִּיאוּ לְעֲשׂוֹת הַמְצוּהָ בְּעֲצוּבוֹת
בְּלֵי שְׂמִחָה וְאֵין לֹא פְרָחִית לְעַלְא.

אָבֵר לְעַמְתָּ זֶה אָמַר דּוֹד הַמְּלַךְ עֲלֵי הַשְּׁלוֹם
(תהלים קיח ז) 'כָּל גּוֹיִם סָבְבוּנִי', הֵם
הַקְּלֹפֹת, 'סְבִינִי כְּדוֹבְרִים' (שם פסוק יב) לְמַן
וְלִינּוֹק מְגֻבּוֹל הַקְּדוּשָׁה וּלְבַלְבֵּל אוֹתִי, עִם כָּל
זֶה בְּשֵׁם ה' כִּי אֲמִילֵם' (שם), כְּלוֹמַר מְתַפְאָרִים
בְּשֵׁם ה' בְּהִזְכִּירוֹ עוֹנוֹתָיו, אָבֵל 'כִּי אֲמִילֵם'
וְלֹא אֶתֵּן אֶת נַפְשִׁי לָהֶם, 'דְּחָה דְחִיתָנִי לְנַפְל'
(שם פסוק יג) חֲלִילָה בְּיָדְךָ, וְה' עֲרַנְנִי' (שם).

דֵּא אָמוֹת כִּי אֶחֱיָה' (שם פסוק יז), פְּרוּשׁ לֹא
אֶעֱשֶׂה הַמְצוּוֹת בְּעֲצוּבוֹת בְּכַחֲנִית מִיתָה,
כִּי אִם בְּחַיּוֹת וְשְׂמִחָה, וְאֶסְפֵּר מַעֲשֵׂי יְיָ ה',
כִּי בֶן הוּא עֲלִית הַמְצוּהָ רַק בְּשְׂמִחָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר בְּשֵׁלֶשׁ רְגָלִים (לעיל כג יז) 'רְאָה כָּל
זְכוּרְךָ', הֵם הַמְצוּוֹת, 'לִפְנֵי ה'', אִזּוּ בְּשְׂמִחָה
יִרְאוּ וְיַעֲלוּ לְהִיּוֹת לִפְנֵי ה'. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים קיט לא) 'דְּבַקְתִּי בְּעֲדוֹתֶיךָ ה' אֵל תְּבִישְׁנִי',
רְצָה לִזְמַר 'דְּבַקְתִּי בְּעֲדוֹתֶיךָ', הֵם הַמְצוּוֹת,
בְּעֲלוֹתָם לִפְנֵיךָ דְּבַקְתִּי אֶת נַפְשִׁי בְּסֵל הַעֲלוֹתָם
עִמָּהֶם, 'אֵל תְּבִישְׁנִי', וְתִכְנִּסְנִי עִמָּהֶם לִפְנֵיךָ.

לֹא נֶאֱמַר אֶלֶּא 'בְּתוֹכֶם', וְעַל דֶּרֶךְ הַכְּתוּב
(ירמיה ז ד) 'הֵיכַל ה' הִמָּה'... וְזֶהוּ מֵאֱמַר
הַכְּתוּב (תהלים פד ג) 'נִכְסְפָה וְגַם כְּלָתָה נַפְשִׁי
לְחִצְרוֹת ה'' וְגו', פְּרוּשׁ, 'נִכְסְפָה וְגַם כְּלָתָה
נַפְשִׁי לְזִכּוֹת לְהִיּוֹת בְּחִינַת 'חִצְרוֹת ה'', וְאִזּוּ
'לִבִּי', הִינּוּ נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה שְׁלִי, וְדוֹ"ק:
הִינּוּ הַגּוּף, שְׂנִיָּהֶם יִרְנְנוּ אֶל אֵל חַי', וְדוֹ"ק:

וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלֹאכָה וְהִנֵּה עֹשֵׂה אֹתָהּ
כְּאִשֶּׁר צִוָּה ה' כִּן עֹשֵׂה וַיְבָרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה (לט מג)

תּפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

‘שתשרה שכינה במעשי ידיכם’ - שכל
משאכם ומתנכם יהיה לשם שמים

יְהִי רְצוֹן שִׁתְּשֶׁרָה שְׂכִינָה בְּמַעְשֵׁי יְדִיכֶם
(רש"י). לֹא עַל מְלֹאכֶת הַמְּשַׁכֵּן לְבַד, כִּי
גַם עַל מַעֲשֵׂי יְדִיכֶם אֲשֶׁר בְּבִתְיֶכֶם תְּשֶׁרָה
הַשְּׂכִינָה וְהַבְּרָכָה, אַחֲרֵי אֲשֶׁר כָּבַד הִרְיִמוֹתֶם
אֶת תְּרוּמַת ה' לְנִדְבַת הַמְּשַׁכֵּן, וּמַעֲתָה תְּחוּל
הַבְּרָכָה עַל הַנִּשְׂאָר לָכֶם, כִּי בֶן דֶּרֶךְ הַתְּרוּמָה
חֻטָּה אַחַת פּוֹטְרֶת כָּל הַכָּרִי (קידושין נח:) וּבַעַל
בֵּית מִתְבָּרָךְ עַל יְדֵהוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג
) 'בְּחִנּוּנֵי נֹא בֹזֵאת וְגו' וְהִרְיִקוּתִי לָכֶם בְּרָכָה
עַד בְּלֵי ד', וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר אַחַר הַפְּרִשְׁת
הַמַּעֲשָׂוֹת (דברים כו טו) 'הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קְדוֹשְׁךָ
וְגו' וַיְבָרַךְ אֶת עַמְךָ, כִּי כִשְׁנוֹתָן חֲלַק הַגְּבוּהָ
תְּשֶׁרָה הַבְּרָכָה עַל הַנִּשְׂאָר מַעֲתָה.

וְזֶהוּ שִׁתְּשֶׁרָה שְׂכִינָה בְּמַעְשֵׁי יְדִיכֶם, רְצָה
לִזְמַר כָּל מַעֲשֵׂי יְדִיכֶם בְּבֵית וּבְחוּץ
בְּמִשְׁאָ וּמִתָּן, תְּכוּנוֹ הַכֵּל לְשִׁמַּיִם, לְצַרְף גְּבוּהָ,
לְצַדִּיקָה וְלַהוֹצֵאוֹת בְּנֵי לְתַלְמוּד תּוֹרָה וְכַדוּמָה,
שִׂיָּהִי זֶה מְקוֹם לְהַשְׂרֵאת שְׂכִינָה בְּמַעֲשֵׂי
יְדִיכֶם וּלְבָרַךְ אֹתְכֶם. וְזֶהוּ (תהלים צ יז) וַיְהִי
נַעַם ה' עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינו כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ,
שִׂיָּהִי בְּכֹנֶנָה הַרְצִיָּה לְשֵׁם שְׁמַיִם, וְאִזּוּ

יש על התלמיד חכם וצדיק, הוא משפן ה', ביום, מסף המבדיל, שהוא 'ענן ה' - שלוח מהשם יתברך, ולא נעשה מחטא ועון קלל חס ושלום, והפנה של הבורא יתברך שמו 'ואש תהיה לילה בו' - כשיתבורד בזמן שדרך להתבודד, יבצר בו אש ה' שלהבת יה ויעלה יותר ויותר... דבאותו מסף המבדיל עצמו יש בו אור האלקי טמון וגנוז, אשר יירש כשיתחזק בכל כחו ויפשיט מעליו הלבוש, אז ימצא המטמון בתוכו. והינו 'כי ענן ה' וגו' כמו שהתבאר. 'ואש תהיה לילה' - רצה לומר אש הדבקות ושלל הבת יה אשר ימצא בלילה בעת התבודדות, הוא 'בו' - באותו הענן עצמו, והבן זה.

ידוע מה שפרשתי על הפסוק (יחזקאל טו ז) 'כצמח השדה נתתיך', על פי הפורש, והינו 'אור זרוע', קדמיון הזרוע אשר כפי הנראה הוא מאבד הנרעין שנתנו במקום שיכלה ויתבלה, אבל יש בו כח הצמיחה נסתר להרבות תנובה יותר ויותר ממה שזרע, הכי נמי יש לצדיק 'אור זרוע', שכפי הנראה בא מסף המבדיל להורידו מקדשתו ומעלתו, אבל יש בו מטמון להעלותו עליה גמורה יותר ויותר, ומפרש סדר העליה על ידי זה 'ולישרי לב שמחה', רצה לומר אותן היודעים לישר לבם, נצמח להם דבקות ושמחה בה, והבן:

וזהו שאמר גם פן כאן, יהי רצון שתשרה שכניה במעשי ידיכם, אבל בעצבות אין השכינה שורה, וזהו 'יהי נעם כו' ומעשי ידינו כוננה עלינו' (שם ז טו), פרוש אתה כונן את מעשי ידיך לשם חוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ואל תדאגו, ומעשי ידינו כוננהו, כי השכינה תעשה הכל עבורך לה' ותכוננהו:

כי ענן ה' על המשפן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם (מ לח)

ישמח משה

רבי משה טייטלבוים מאוהל זיע"א

גפילת עובד השם ממדרגתו היא כדי שיתאמץ בכל כחו לעלות יותר ויותר **לפעמים** נופל הצדיק ממדרגתו ויש עליו כמו מסף המבדיל, אבל הוא שלוח מהשם יתברך, דירדה זו צרף עליה היא כדי שיתאמץ בכל כחו ויעלה יותר ויותר. והנה הדרך להתבודד עם קונו הוא מסגל יותר בלילה, באמרו ז"ל (ברכות ט:) אם ראיית תלמיד חכם וכו', דודאי עשה תשובה בלילה...

והנה ידוע דמסך המבדיל נקרא ענן, ועל פי זה יתבאר הפסוק הנזכר לעיל, 'כי ענן ה' על המשפן יומם' - דלפעמים

פרשת החודש

(שמות יב ב). יש לומר דהנה ידוע עקר תכלית בריאת העולם היה בשביל בני ישראל שיעשו רצון הבורא ברוך הוא ומקבל מהם נחת רוח. לא כמו הפילוסופים שאמרו שאין זה כבוד הבורא שהוא אין סוף ויקבל תענוג מגושי עפר וילך צריך לעבוד לכוכבים

עבודת ישראל

רבי ישראל מקו'ניץ זיע"א

'החדש הזה לכם' - הבריאה והתחדשות מלכות שמים היתה כדי לקבל נחת רוח מעבודתכם **ויאמר ה' אל משה וגו' החדש הזה לכם**

ומזלות. ובאמת בני ישראל עם קרובו מאמינים שהם מעלים ריח ניחוח לפני הבורא ברוך הוא על ידי עבודתם. וזהו 'החדש הזה לכם' - שעקר התחדשות המלוכה, לא היה רק 'לכם' - בשבילכם, כדי שתעשו רצון הבורא ויקבל מכם נחת רוח, וכמאמר 'בני בכורי ישראל' (שם ד כב), רצה לומר ישראלית המחשבה לא היה רק בשביל בני ישראל, שהמחשבה נקראת בכור, שקדם שיעשה המעשה יחשב במחשבתו:

ומראש חדש צריך להשיג ולהרגיש קדשת המועד שיבא בחדש זה, והוא ראש השנה הרגלים, שממנו מסתעף כל קדשת הרגלים. וכשחל ראש חדש בחול צריך לקרות בשבת שקודם ראש חדש פרשת החדש, שבשבת שלפניו צריך להרגיש קדשת ראש חדש שיהיה בימי המעשה שאחריו, כמו שאמרנו כמה פעמים דשבת כולל כל קדשות שיבאו בימי המעשה שאחריו, כמו שאמרו 'ברכתו מכל הימים כו', וכולל בשבת זה קדשת ראש חדש שכולל רגל שבו שהוא שרש כל המועדים.

...סופר מיהודי הקדוש זללה"ה שאמר שבשבת זה יש בו התחדשות בשפע בדברי תורה:

מהרי"ד מבעלזא

רבי יששכר דב מבעלזא זיע"א

'הנה זה בא לפרקים' - הגאולה העתידה מקדמת ומוביעה לפרקים, מעט מעט בכל עת

'הנה זה בא לפרקים זמון לגאול רצוצים מארקים' (מוסף לפרשת החודש). בכל עת שישאל בן חס ושלום, הקדוש ברוך הוא משיף להם ישועה מגאלה העתידה ומושיען בעת צרה. וזהו שאמר הפוסק 'הנה זה בא' - משיח, 'לפרקים' - שבא מעט מעט בכל עת, זמון לגאול רצוצים מארקים - כל עת שישאל רצוצים גואל הוא אוהם:

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

פרי צדיק

פסח כולל קדשת כל המועדים ומראש חדש צריך להשיג ולהרגיש זאת במשנה (ראש השנה פ"א מ"א) באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים, ובגמרא (שם ד.) רגל שבו ראש השנה לרגלים. וקשה דהנה ליה לומר בניסן ראש השנה לרגלים. אף כבר אמרנו דמהאי טעמא נקרא 'ראש חדש' ולא תחלת חדש, שהוא ראש של כל החדש, והינו שכל קדשת החדש כלול בראש חדש ובתר רישא גופא אגזיל [כמו שאמרו ערוכין מא.], וצריך להרגיש הקדשה מהרגל שבו בא' בו שהוא ראש החדש...

וזה שנאמר 'החדש הזה לכם ראש חדשים' - שנכלל בו קדשת כל המועדות שבכל החדשים... ויש לומר דמטעם זה נקרא פרשה זו פרשת החדש, ולא פרשת הפסח על שם הענין, כמו שארי. אף כל עקר עסק הפרשה הוא האין יוכלו ישראל להכניס קדשה לחדש וממילא יוכלו להכניס קדשה למועדים. וזהו באחד בניסן ראש השנה לרגלים, ראש לכל הרגלים, ובתר רישא גופא אגזיל... וזה שנתקשה בו משה רבנו עד ששראה לו

ספורי החסידות פְּרַשְׁת וַיִּקְהַל

הראשון בְּפִרְשֵׁינוּ "הַנְּאֻסִין עַל פִּי דְבוּרוֹ". אֵין צְרִיךְ לִזְמַר שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ דְּבַר עִם בְּלָם, שְׁשִׁים רַבּוֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא עַל יְדֵי שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ דְּבַר אֹדוֹת עֲנִין הַאֲסֵפָה, עַל יְדֵי זֶה בְּלָדְךָ כְּבַר הַתְּעוּרָרוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַתְּאַסֵּף, וְאָכֵן נִקְהְלוּ בְּלָם. (קהל עדת חסידי באיאן - גליון קכ"ב)

שֶׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וַיְכִיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַה' (וה א)

דְּרָכּוֹ וּמִנְהֵגוֹ שֶׁל הַרְבּ הַקְּדוֹשׁ הַחֲדוּשִׁי הַרִּי"ם זִיע"א בְּכָל עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְהַדְלִיק אֶת הַמְּקַטְרֵת שְׁלוֹ בְּסִמּוֹךְ לְזִמּוֹן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת וּלְעֲשׂוֹן עַד שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת וְאָז הַנִּיחַ אֶת הַמְּקַטְרֵת מִיָּדוֹ. וְהִסְבִּיר פַּעַם אֶת פֶּשֶׁר מִנְהֵגוֹ זֶה: הִנֵּה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִקְבֵּל אֶת הַשַּׁבַּת בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ עַל יְדֵי שְׁשׁוֹבַת מַעֲסָקֵי הַחוּל, הָאִמּוֹן מַזִּיחַ אֶת כְּלֵי הַמְּלֶאכֶה מִיָּדוֹ, וְהִסּוּחַר אֶת עֲנִינֵי עַסְקוֹ. וְאִנְכִי שֶׁהַעֲסָק שְׁלִי הוּא לַמּוֹד הַתּוֹרָה, צְרִיךְ גַּם אֲנִי בְּעֶרֶב שַׁבַּת לְעֲשׂוֹת אִיזָה פְּעֻלָּה שֶׁל שְׂבִיתָה מְעַנִּינֵי חוּל, עַל כֵּן מִקְבֵּל אֲנִי בְּאִפְסוֹן הַזֶּה אֶת הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ. (ויצבור יוסף)

מִקְפָּר עַל אֲחֵד מִתְּלַמִּידֵי הַרְבּ הַקְּדוֹשׁ הַבֵּן אִישׁ חֵי זִיע"א שֶׁשָּׁמַע אֶת דְּבָרֵי הַרְבּ עַל קֹדֶשֶׁת הַשַּׁבַּת וְעַל הָאָרֶת הַשַּׁבַּת. נִגַּשׁ אֵלָיו וּשְׁאָלוֹ: הֲרִי אֲנִי שׁוֹמֵר שַׁבַּת כְּהַלְבָּתָה, וְאִינִי חָשׂוּ אֶת שְׁאֲמָרוֹ חֲקִמִינוּ זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (שבת קי"ח) שְׁמַר שַׁבַּת מִחֲלָלוֹ, אֲפִילוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה כְּדוֹר אֲנוּשׁ מוֹחֲלִין לוֹ, וְהִרִי הוּא כְּבִרְכָה חֲדָשָׁה. בְּחֵנּוּ הַרְבּ בְּכָל הַלְכוֹת שַׁבַּת וְיִדְעֵן עַל בּוֹרְיָן. שְׁאָלוֹ: הַאֵם נִזְקָה הַנֶּה מִלְחָשָׁב וּלְדַבֵּר בְּעִנִּינֵי חוּל בְּשַׁבַּת? הוֹדָה הַשׁוֹאֵל כִּי כִּכָּךְ אֵינוֹ מִקְפִּיד, וְאֵז הַבְּטִיחוֹ הַרְבּ כִּי אִם יִתְחַזַּק בְּזֶה, יִזְכֶּה בְּעֲזָרַת ה' לְאוֹר פְּנֵי שַׁבַּת, כִּפִּי שְׁאוֹמֵר הַפְּסוֹק

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּגו' (וה א). רש"י, וְהוּא לְשׁוֹן הַפְּעִיל שְׁאִינוֹ אוֹסֵף אֲנָשִׁים בְּיָדִים אֲלֵא "נְאֻסִין עַל פִּי דְבוּרוֹ".

וַיִּקְצַת תְּמוּנָה, וְכִי מֹשֶׁה רַבְּנוּ הִלְךְ וְדַבֵּר אֶל שְׁשִׁים רַבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל לְהַתְּאַסֵּף וּלְהַקְהֵל. וְיֵשׁ לִזְמַר עַל פִּי הַמְּסַפֵּר בְּחִסֵּד אֲחֵד מֵאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה גֵר בְּעִיר צַפַּת, וְהָיָה נוֹסֵעַ אֶל הַאֲדַמוֹר הַזֶּה מִסְּאֲדִיגְרָא זִיע"א. פַּעַם אַחַת יָצָא לוֹ שֶׁהָיָה בְּסְאֲדִיגְרָא בְּחֹדֶשׁ אָב, וּבְלִיל ה' בָּאָב נִכְנַס לְקֹדֶשׁ פְּנִיקָה, וּשְׁאָלוּ הַרְבֵּי אֹדוֹת יוֹם הַהוּלָא שֶׁל הָאֲרִי" ז"ל הִתְּלַב בְּיוֹם ה' בָּאָב, וְהַתְּעַנֵּן אֲצֻלוֹ הָאֵם נוֹהֲגִים אֲנָשִׁי צַפַּת לְעֲלוֹת עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ. וְהִשִּׁיב לוֹ הַחֲסִיד, שֶׁבְּאֲמַת פְּלֵא הוּא בְּעִינֵי הַדְּבַר, לְמַה לֹא חָשַׁב עַל זֶה אִף פַּעַם, לֹא הוּא וְלֹא תוֹשְׁבֵי עִירוֹ, כִּי בְּאֲמַת לֹא הָיוּ נוֹהֲגִים לְעֲלוֹת עַל צִיּוֹן הָאֲרִי" ז"ל כָּל הַשָּׁנִים. וְאָמַר לוֹ הַרְבֵּי כִּי לֹא נִכּוֹן הַדְּבַר, וּמִפְּיֹן שְׁמוֹנֶתוֹ כְּבוֹד צַפַּת, יֵשׁ לָהֶם תּוֹשְׁבֵי צַפַּת לְצַאֵת עַל צִיּוֹן. וְאָכֵן הַחֲלִיט הַחֲסִיד בְּלַבּוֹ, כִּי בַחֲתָרְתוֹ לְעִירוֹ יְעוּרַר אֶת אֲנָשִׁי הָעִיר עַל כָּךְ.

הַחֲסִיד שֶׁחָזַר כְּעַבּוֹר שָׁנָה לְצַפַּת, הִלְךְ לְבֵית הַכְּנָסֵת יוֹרָא וְהִנֵּה אֵין אִישׁ - אֵין שָׁם אֲפִילוֹ אֲחֵד מִן הַמַּתְּפַלְלִים הַקְּבוּעִים, וְהָיָה לְפִלֵּא בְּעִינָיו. יָצָא לְחוּץ לְחַפֵּשׁ, וְגַם שָׁם לֹא מָצָא כְּמַעֲט נֶפֶשׁ חַיָּה, עַד שֶׁמָּצָא אִישׁ אֲחֵד וּשְׁאָלוֹ עַל הַפֵּלֵא הַגְּדוֹל, וְעָנָה לוֹ הָאִישׁ וְכִי אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ כִּי הַיּוֹם ה' בָּאָב, וְהוֹסִיף לְסַפֵּר לוֹ: כִּי בַשָּׁנָה הָאֲחֵרוֹנָה נִתְּעוּרָרוּ אֲנָשִׁי הָעִיר לְפַתֵּעַ, הָאִיף זֶה שְׁלֵא עוֹלִים עַל צִיּוֹן הָאֲרִי" ז"ל, וְהַחֲלִיטוּ שְׁמַהִיּוֹם יִתְּפַלְּלוּ בְּה' בָּאָב כּוֹתִיקִין וְיַעֲלוּ כָּל אֲנָשִׁי הָעִיר עַל הַצִּיּוֹן הַקְּדוֹשׁ.

אֵז נִזְכַּר הַחֲסִיד בְּמַה שֶׁדַּבֵּר עִמּוֹ הַרְבּ הַקְּדוֹשׁ מִסְּאֲדִיגְרָא אֲשֶׁתְּקַד, וְהִבִּין כִּי הַרְבֵּי בְּדַבּוּרוֹ שָׁם בְּסְאֲדִיגְרָא, הַכְּנִיס הַתְּעוּרָרוֹת בְּלַב אֲנָשִׁי הָעִיר צַפַּת, שֶׁיִּתְּעוּרָרוּ עַל עֲנִין הַעֲלִיָּה עַל הַצִּיּוֹן. כִּי אֵז נִתְּיָשַׁב לוֹ גַּם הַדְּקוּדוֹק בְּדַבְרֵי רִש"י בְּפִסּוֹק

השמש הוא מל"ו צדיקים שבדור, וכששאל את השמש, מה הוא מכון בשעת הנקאתו בפטיש, השיב: רבי, שמש אני, בן שמש, וכן בנו של שמש, ואיני יודע שום פונה, אבל מקבל אני מאבא וכן הלאה שבעת שיפה ג' פעמים פנהו ג' זכיר שמות האבות הקדושים-אברהם יצחק ויעקב.

ובזה נבין את מילות המדרש, וזה - זה אברהם. פספ - זה יצחק. נחשת - זה יעקב. שפשעה שעושי המלאכה עשו בזה, בכסף ונחשת. הזכירו לפניכם את שמות שלשת האבות אברהם יצחק ויעקב וזה העירו את האהבה בלב כל ישראל. (שילוב המסורות)

ויפלא העם מהביא (לו ד)

כאשר הרב הקדוש מאפסא זיע"א עמד לקראת התחלת הבניה של הבנין הגדול של בית הפנסת בעיר. העמידו לו שלחן וכסא במקום הבניה המיוחד, והודיעו לאנשי העיר: שהרב הקדוש ישב לגבות נדבות בעבור הבנין. תכף אחר התפלה רצו כלם בחשק גדול, ונתנו לו בכבוד גדול נדבות הגונות. וכאשר ישב זמן רב, חלש לבו והולכיהו לאיזה בית לטעם מאומה. והושיב על מקומו את בנו הרב הצדיק רבי **יצחק מאיר** זיע"א שישב עד באו חזרה ויקח הוא נדבות מהבאים. אחר שעה בא בחזרה האב הקדוש וישב על מקומו. אמר לו בנו רבי יצחק מאיר: אבי יחיה, כל זמן שישבת מרבים היו העם להביא ולתת, וזו השעה שהלקת מעטים היו הבאים.

אמר לו האב: פתיב במלאכת המשכן ויבאו כל החכמים העשים במלאכת הקדוש ויאמרו אל משה לאמר, מרבים העם להביא מדי העבודה למלאכה. ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר, איש ואשה לא יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש, ויפלא העם מהביא. ולכאורה מדוע צוה משה רבנו להפסיק גם מעבודת מלאכת המשכן, הלא היה מספיק לצוות להקריז

(ישעיה נח יג-יד) 'מקומו חפצך ודבר דבר- אז תתענג על ה'." (פניני הפרשה)

קחו מאתכם תרומה לה' (לה ה)

הרב הקדוש רבי **אהרן מטשערנאביל** זיע"א היה גדול בדרו וגם מפלג בעשרו, וכיון שרצה לזכות את ישראל עמד ושגר שלוחים לקבץ ממון ואגרת נתן בידם לאמר: "אחינו כל בית ישראל, תנו כסף הרבה ביד שלוחי, אף דעו כי לא לממון אני צריך, כי הכסף בביתי באבנים, אלא שאני צריך להעלות תפלות ישראל לאביהם שבשמים, ולדבר זה נצרך לי כסף מקבץ מכל ישראל".

אגרת זו ראה במו עיניו הרב הקדוש בעל **השם משמואל מסאכטשוב** זיע"א, והוא שפרש עמק הפונה הספונה בדרגים על פי דברי הירושלמי: "כל האיברים תלויים בלב והלב תלוי בפיס".

הלב הוא הרצון, פיס הינו הממון ששולט על הלב ובו תלוי רצון האדם. רצונה להעלות אדם משפלותו, העלה את "פיסו" והעלית את רצונו ועמו כל האדם. רצונה להעלות רצונות של רבים לקדשה, קבץ מכלם כספם וזהבם, להתירם לגוש אחד. וזה היה ענין המשכן, שהוקם מקבר מנדבות שונות של כל חלקי ישראל פאגודה אחת... (ממעיינות הנצח)

ולחשב מחשבת לעשות בזה ובכסף ובנחשת (לה
ב) מדרש רבה: וזה - זה אברהם, פספ - זה יצחק, נחשת - זה יעקב.

בימי הרב הקדוש **האהב ישראל מאפסא** זיע"א, היה שמש העיר קם בכל אשמרת הבקר להעיר ישנים, להקיש בדתות לזרז את בני העיר למלאכת עבודת הנורא וכשהכה על הדלתות של הרב הקדוש מאפסא נתעורר בו רבי אהבה עזו, להשם יתברך, והשב שזה

חתם לו כמין הנראה נחרצת לעסק במסחר עצים, בפרט שראה בכך ברכה שנלמד בפסוק: וְאֵת הַקָּרְשִׁים צָפָה זָהָב.

במוצאי שבת קדש נפרד החסיד מרבי, וכבר למחרת רכז את שעות המסחר שלו בסחר עצים. הוא ראה חיל בעסקיו המסעפים, ובמרוצת הזמן העמיק את אחיזתו בשוק העצים עד שהתעשר והפך לבעל הון.

(אוצרותיהם של צדיקים)

מבני ישראל שלא יביאו עוד נדבות? אף תבין אתה בני יחיה, כל זמן ש"מכים בקורנס" זה מכניס תשוקה בלבות בני ישראל להביא, ולא היה מועיל אם יכריזו שלא להביא. רק כאשר פסקו מלהכות בקורנס מפילא נכבה החשק מלבכם ולא הביאו עוד. ודברי פי חכם חן. (עשר אורות)

וְאֵת הַקָּרְשִׁים צָפָה זָהָב (לו לז)

חסיד שלפרנסתו עסק במסחר, הגיע לקראת שבת קדש פרשת ויקהל אל הרב הקדוש **משנאנוא** זיע"א לשבת בצלו של הרבי, בעת קריאת התורה בפדויה בעליה, והרבי שהיה בעל הקרא חתם את הקריאה בעליה שלו בפסוק: וְאֵת הַקָּרְשִׁים צָפָה זָהָב וְאֵת טְבַעְתֵיהֶם עָשָׂה זָהָב בְּתִים לְבָרִיחַם וַיִּצַף אֶת הַבְּרִיחַם זָהָב.

בתקופה זו היה אותו חסיד נתון בלבטים ומשכים בנוגע לתחום המסחרי שדאי לו להתעסק בימים אלו, ומטרת נסיעתו לשנאנוא הייתה בין השאר כדי לשטח את ספקותיו לפני הרבי ולהמליץ עמו באיזה תחום ראוי לו להתעסק. עתה ראה בפסוק שהרבי

ווי העמידים וחשקהם כסף (לח י)
פעם ראה הרב הקדוש בעל התפארת שלמה **מראדאמסק** זיע"א למדן אחד שישב כל הלילה בבית המדרש ולמד ברציפות בהתמדה גדולה ג' דפים גמרא עם תוספות בעיון גדול, והלמדן הזה אם כי היה לומד בהתמדה וגם עבד ה', היה בטבעו תאב ואהב כסף. ויאמר אליו הרב הקדוש בדרך צחות: כתיב ווי העמידים, כבר למדת ששה עמידים גמרא, וחשקהם כסף? ועדת יש לך חשק ותאנה ל'כסף?

(שיח צדיקים, עטרת שלמה)

פְּרֻשֵׁת פְּקוּדֵי

אתה מעבב הגאלה וממתין עד שיעשו ישראל תשובה... הנני נשבע לך בדיקנא קדישא שלי שישראל לא יעשו תשובה קודם הגאלה.

ואמר הרב הקדוש מרוזין למלאות הדברים, גם אני אומר כן, רק זאת אבטיח לך שאם יבא מלך המשיח בודאי יעשו תשובה, כי יש להם טענה צודקת, כאשר אנו צועקים בתפלתנו: 'ומפני חטאינו גלינו מארצנו, ומפני' הוא לשון 'קודם', וטרם שחטאנו עוד נגזר עלינו גלות, הנינו בברית בין הבתרים נגזר עוד הד' גליות, ואם כן היה צריך עתה לעשות

אלה פקודי המשכון משכון העדת (ל"ח כא) רש"י, המשכון משכון, שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכון בשני חרבניו על ציונותיהן של ישראל.

ספר הרב הקדוש רבי **ישראל מרוזין** זיע"א על הרב הקדוש משפאלע הנקרא **"השבא משפולי"** זיע"א שהיה רגיל להתנצל לפני השם יתברך: רבוננו של עולם, בעד נצחון מועט שיש לך עם ישראל יסבלו כל כך ארץ על גלות? הינו שיש לך מריבה עם בני ישראל, שהם אומרים: 'השיבנו ה' אליך ונשובה, והשם יתברך אומר 'שובו אלי ואשובה אליכם', ולמה

פיסו הקדוש ברוך הוא בהקמת המשכן ולמה באמת לא תרם?

אכן זהו הבאור, על פי המעשה אצל הבעל שם טוב זיע"א שהתפלל פעם אחת עם

החבריא בהתלהבות עלאה, ולאחר מכן גלה שקיו להם כל המעלות בתפלה זו, מלבד המדה האחת של שברון לב והכנעה. גם למישן היה דבר זה חסר, והמסגל ביותר לכך היה משה רבנו, הוא שקשב על עצמו שלא תרם כביכול מפני כגונת גרועות שיש לו בתרומו, לעמת כל יהודי אחר וטוב ממנו, הוא שהקים בשברון לב זה גופו את המשכן, הוא הקמה רוחנית, והוא שלא ידע מנך לגדל שפלות רוחו ודומה עליו כאלו הוקם המשכן מעצמו. (ממעיינות הנצח)

להם שתגאלם גם כן קודם שייעשו תשובה, כמו שגזרת עליהם גלות קודם שחקטאו. (כנסת ישראל, רוזין)

ומשחת אתם... וכהנו לי (טו)

בעת שנתקבל הרב הקדוש **התפארת שלמה** זיע"א לרב אב"ד קהלת ראדאמסק כתב בעצמו את כתב הרבנות וכתב בתוכו כעין תפלה קצרה בזה הלשון: "ויהי רצון שהשם יתברך יתן לי לב חכם לשפט את עמו ישראל" עד כאן לשונו, כעין המבאר בספר מלכים (א' ג יב) אצל שלמה המלך יהנה נתינת לך לב חכם ונבון, ולאחר פטירתו כשחפשו בגנזי אוצרותיו מצאו את כתב הרבנות הזה ודקדקו בו על כל קוץ וקוץ ופתאום האירו עיניהם ומצאו פי על האותיות ל"ב מהמלים לב חכם, היה מסמן שתי נקודות, על אות ל"מ"ד נקדה ועל אות ב"ית נקדה, ותקוהו מה זאת, והתחילו לחשב חשבונות ומצאו פי היה רב בראדאמסק ל"ב שנים והיא פלא גדול, שראה תכף ברוח קדשו בעת שנתקבל לרב, מספר השנים אשר ימלך בראדאמסק. (נפלאות התפארת שלמה)

וישח ויתן את העדת (טז)

חסיד ישיש אחד אשר נהג לנסע להרב הקדוש **מזוואלין** זיע"א, ואחר פטירתו היה עומד בספקות אם לנסע אל בנו הרב הקדוש **הדברי ישאל ממאדויץ** זיע"א והתאפק מלבא, אך כעבור זמן מה, ושקעו של הרבי יצא בכל הארץ לשם ולתהלה, מגדלות תורותיו ועצם קדשתו, אמר אותו חסיד אלכה נא ואראה.

כאשר נכנס וקבל שלום, הרהיב עו בנפשו ואמר: למה כאשר באתי אצל אביכם הנה תכף הרגשתי אור הקדשה, וקאן טרם ארגיש? די לומר ויתן את העדת, כפל המלים זייקח ויתן למה לי? אלא כפי הערך שבא לקח, כך נותנים לו. והפנה את הדברים להחסיד ואמר: כפי שבאים לקבל כך נותנים. אחר כך ספר אותו חסיד דברים אלו לחבריו ואמר: הרבי קלע למטרה ודבריו נכנסו לחדרי בטן, ומני אז הרבה לנסע והיה דבוק אליו בכל נפש. (ישא ברכה, מודיץ)

ויקם משה את המשכן (יז)

פגש הגאון הקדוש רבי **חנוך צבי הכהן לוי** זיע"א רבה של **בגדין** ובעל היכהן פאר את הגאון הקדוש רבי **מאיר שפירא** זיע"א, מחולל וראש ישיבת חכמי לובלין, כשהוא מתרים ועושה נפשות למען בגין ישיבתו המפארת. סח לו: נאמר בפרשת פקודי ויקם משה את המשכן ונאמר בפסוק שלפניו הוקם המשכן, כאלו הוקם מעצמו, מה פשר הדברים? ועוד אמרו חכמינו זכרונם לברכה, שהצטער משה על שפלם תרמו למשכן חוץ ממנו, ולכן

הרה"ק רבי אהרן זי"ע, ד"ר גארדיא מאוסטרעהא

(תלמיד המגיד ממעורטש)

שמו ואת פתבות של המגיד, ועזבו את בית החולה וישם את פעמיו לשוב עם המלך לארצו. פאשר הגיע לארצו החלו הדברים של המגיד ממעורטש לחלחל בו ולבער בו פאש שורפת. שפן הוא היה יהודי, בשם אהרן גארדיא, בן לאב ואם יהודים, ורק בשל התמננותו לרופא המלך חנל לגמרי לשמר על דת ישראל, עד שלא חלף עליו אפילו יום אחד מקבל לחטא בעברות החמורות ביותר.

באותה שעה החל גם להגיר בשנות ילדותו, כיצד היה גלד יהודי בכל היהודים, אבל גנח חיי תורה ומצוות בהחליפו אותם בחיי הוללות והפקר. כמו כן נזפר במצוות שפעם קדם, ואלו עתה הוא חוטא ופושע בכל העברות החמורות ביותר. אז החליט בהחלטה של רגע כי הוא חייב לראות את האיש הפלאי הזה, הוא נגש אל המלך ובקש לצאת מעט אל העולם הגדול כדי להתרענן ולנוח, והמלך הסכים.

אז עזב ד"ר גארדיא לצמימות את חצר המלכות, וישם את פעמיו למעורטש, כדי להפיק את רבי הגדול. בהגיעו לבית הרבי, לא הרחיק עו בנפשו להגנס מתר פנימה. ש'הלא מלא פגמים ותסאים הוא מפרך רגל ועד ראש. לבו, עשה הכנות נפשיות רבות, וקבל עליו מעט פרישות מתאווהי המרבות בן הרה שקוע כל שלו במשך כל השנים שחלפו.

רק פשהרהגיש, כי הוא נקי מעט, מוכן היה בלב שלם להגנס אל הרבי המגיד, ולטל ממנו גברת שלום. מתר בהגנסו אל המגיד, אמר לו המגיד הקדוש: "זמן רב המתנתי לבואך. ועתה, הנני לרפאותך רפואת הגפס, ואלו אתה בני, תרפאני רפואת הגוף". שפן הרה המגיד ממעורטש איש ידוע חלי.

ד"ר גארדיא, הבין היטב את דבריו הקדושים של המגיד, ושמח מאד בשמעו את הדברים, שפן הם היו על לבו פטל של תחיה, וכצרי ומרפא. אז ראה בעליל, כיצד המגיד דברך קדשו הביא לרפואתם של שתי נפשות מישראל; את ר' שלמה מוילנא רפא ברפואת הגוף, ואתו רפא ברפואת הגפס.

תקופה ארבה לשב הרופא בבית מדרשו של רבו המגיד. הוא רפא את המגיד רפואת הגוף, ומנגד המגיד רפא אותו רפואת הגפס, ומאז ואילך החלה נשמתו להודפך על ידי המגיד, שהוציא מפעמקי הקלפות והושיבו ברום הפעלות, ועשאו לבעל-תשובה ולצדיק עובד ה', ומני אז ואילך נקרא בשמו הפלא רבי אהרן ד"ר גארדיא. (מגיד דבריו ליעקב)

תלמידו של המגיד אני!

התורה והחסידות היו נר לגריו של רבי אהרן ד"ר גארדיא, אבל פעמיו רבות המשיכו להסריד אותו אותן משפבות זרות אשר חלחלו בקרבנו, עדן פתוצא ממעשיו ומתסאיו שפנים שחלפו. משום כן, נגנס פעם אחת אל רבו המגיד הקדוש כדי לבקש מלקניו על נפשו: "אנא, רבנו הקדוש, יתן לי עצה, כיצד אוכל להפטר מקל הפחשבות זרות אשר עדן מצויות בקרבי. הן מפריעות לי להתעלות בתורה, וראת שמים וחסידות".

נענה המגיד ואמר לו: "מעשה יהודי כפרי, שהיה ידוע בכל הסיביה כמוזג יי"ש. לפרנסתו החזיק בית מרוח באחד

בין תלמידיו של המגיד הגדול ממעורטש זי"ע נודע בשערים הרה"ק רבי אהרן שנקרא בשם ד"ר אהרן גארדיא. לפנים שמש רופאו של מלך פרוסיה, ולאחר מכן חזר בתשובה והפך לצדיק וקדוש.

רבי אהרן נולד לאביו שמעון הרופא במדינת פרוסיה. הוא התמחה בצעירותו ברפואה פני שששה אביו, עד ששעה והתעלה בעולם הרפואה, ונעשה לרופאו האישי של מלך פרוסיה, פרידריך השני.

לאחר ימים חזר בתשובה בעקבות מעשה שהיה (ראה לקמן), ונעשה לאחד מתלמידיו של הרה"ק רבי דב בער זי"ע המגיד הגדול ממעורטש. גם לאחר ששש בתשובה היה מקבד מאוד בעיני השרים והרוזנים, וכאות הוקרה, לאחר חלקת פולין קבל אשרי מיוחד מהממשלה הרוסית לעסק ברפואה. פאות הצטינות לפעילותו הרפואית באוסטרעהא ובגלילותיה, הרשה לחגור חרב על ירכו.

לאחר פטירתו של המגיד הגדול ממעורטש, המשיך לשבת בקלויז במעורטש. כל שעות היום לשב עטוף בטלית ותפלין, ולכמה שעות שקורות היה חולצן והולך לחולים להמציא להם מזון ורפואה. בקלויז לשב ולמד עם חברו הר"ק רבי אביש זי"ע, ולעת זקנותו יצא שמו פאיש קדוש אשר עושה נסים ונפלאות ברפואותיו.

לאחר שנוכח לזעת כי הכל נעשה בידי הקב"ה, ולא בידי הרופאים, החליט לעזוב את תורת הרפואה. ואולם, כל הסובבים אותו הפצירו בו, והוא המשיך בהגשט עזרה. עזן ושיבע ימים ונחלק לבית עולמו ביום כ"ו באדר שני תק"ע, ומנוחתו פבוד באוסטרעהא, ועל מצבת קברו נכתב: "פ"ו ה'תשיש הגון ששמש חכמים, שמש את הרב בוציא קדישא מגיד מישרים דק"מ מעורטש, מ' אהרן במו"ה שמעון, ד"ר גארדיא. נפטר כ"ו אדר שני תק"ע לפ"ס, תנצב"ה". (המגיד ממעורטש).

רפואת הגפס ורפואת הגוף

ד"ר גארדיא היה רופאו הפרטי של מלך פרוסיה, אבל מנגד גם אנשים פרטיים היו נוסים להשתמש בו לצרכיהם, אבל מוכן הדבר כי רק מי אשר הזיל מפיסו הון עתק יכול היה להשתמש בשירותיו של הרופא הזה.

באחד הנמים נקרא הדוקטור לביתו של אחד מעסקני העיר וילנא שחלה בחלי אנוש. הוא הסכים לבוא, אבל בהגנסו לבית ראה כי החולה נוטה למות. הוא פעס על שהצדיקו אותו לבר מינו... ועמד לצאת מהבית, אבל תוך כדי יציאה, הביט לרגע בפני החולה, ואז ראה כי לפתע חל שוני לטובה בפני החולה, וקר מרגע לרגע חל עוד שוני לטובה, עד ששפעת, לתהמתו ולתהמת כל הסובבים, התישב לפתע החולה על משתו, אחו בקוקה בשתי ידיו של הרופא, ואמר לו:

"אנא אדוני הרופא, שבה נא עמדי עוד. שהרי כר אמר לי הרבי: אם רופא גדול הולך לבצר חולה, הרי שהמלך רפאל בעצמו נלח אלו, והוא יכול לרפאות ללא שמי תרופות בכלל. וכינו שנוכחתי עתה באמתות דבריו, הואל נא לשבת עמדי עד אשר אבריא לגמרי. שפן אני מרגיש בחושי, שפאז הנקנס אל הבית הזה, ונמסכים בקרבי חיים חדשים".

ד"ר גארדיא פעס לזעת מיהו אותו רבי שאמר בדברים הללו, ואז ספר לו החולה שהמגיד ממעורטש אמר לו פן. הרופא רשם לעצמו את

הרה"ק רבי אהרן זי"ע, ד"ר גארדזיא מאוסטרעא

(תלמיד המגיד ממעזריטש)

על שפאכל מהמצות הללו, וישפאלהו לאמר: "הכיצד מלאך לבד לאכל ממצה זו! הןךד שפאלהו בהם בני הקדוש גדולה כל כך, עד שאין בכלם בן תמימה ללבדלה." "התמרות שבמצות של פסח כל כך תמורות המה, עד שאין ביבולתו של שום אדם לקיים בשלמות שפואת כפי שפוקמם בני, ולשם כך יש להיות מלאך, ולכן אסור לנגע במצות אלו". לאחר מכן אמר המגיד למקרביו: תדעו לכם כי לרבי אהרן עמדה לו הנזות להציל רק בגלל שהוא משמש פרופאי האישי, וכך לא נחמרו בני מעיו, והוא החזיק מעמד עד לקליטת המצה". (כתבי רמ"מ)

מראה של התפשטות הגשמיות

מקרב ביותר היה ד"ר גארדזיא אצל רבו המגיד ממעזריטש, עד שפעמים רבות היה נכנס לפני ולפנים לתדרו הפנימי של המגיד, וכי אז היה גם ממתיק עמו סוד, דברים שלא נודעו גם לבחירי התלמידים. באותה עת היה גם רואהו לרבו המגיד בעבודת הקדש, ועל פעם אחת שפואת, ספר ד"ר גארדזיא:

"היה זה בשעת תפלת מנחה של ערב שבת. נכנסתי לתדרו של רבנו המגיד, והרבי אמר באותה שעה את המזמור "הודו" אותו הנחיה פדוע הבעש"ט חק' ז"ע לאמרו בערב שבת קדם מנחה. ראיתי אז את רבנו המגיד קשהוא שוכב כמו בגבה שמת אמות באויר... [הרבי שכב אז במטת חלוין].

כאשר הגיע הרבי המגיד בתפלתו לפסוק "כל אנכי תתעב נפשם", לא יכלתי לשאת בעצמי את גדל הנעימות שבתפלה, ונמלטתי מן התדר. מאותן מלים ששמעתי, הייתי שבע משה שמונה ימים, עד שלא הייתי צריך לאכל מאומה... שפון נפשי קצה בכל דבר מאכל, וכך לא לא הייתי נזקק למאכל, עד שהרבי המגיד, התגע עמי לאחר מכן כדי ששוב אצליח להכניס לפי איזה דבר מאכל.

מזלי הטוב היה בעוין. טוב עשיתי שנמלטתי מהתדר כבר בשפעי את ראשיתו של הפסוק: "כל אנכי תתעב נפשם", שפון לו הייתי נשאר עוד רגע בתדר, פאשר הרבי היה מגיע להמשכו של הפסוק ואומר: "ויגיעו עד שיערי מות", פנדיא הייתי מגיע עד שיערי מות וגויע... (עדת צדיקים)

הפכים, ומדי יום ביומו נהגו הגוים שבפפור לבוא אל בית המדרש, שם שתו לשקרה, עד שפגלו שפורים מתגוללים מתחת לשלחנות.

לקיים נקעה נפשו של אותו יהודי מפונסה שפואת. מה לו לראות מדי יום גוים שטורים אפר מתגוללים אצלו. חסל היהודי את עסקו זה, פתח חנות מכלת, והפך להונן. אלא, שהגוים לא התרגלו למצב הקדש. מרב הרגלם עד עתה, היו שוכחים בכל פעם כי מידענו היהודי איננו כבר מוגז יי"ש, ובאישון ליל היו דופקים על חלונות ביתו בצעקות: "אנו רוצים יי"ש! אנו רוצים ונדקה!" אבל היהודי היה משיב לעמתם: "טעו! טעיתם בפתכת! איננו עוד בעל מסבאה, איני עוד מוגז יי"ש, אני כבר הוננו בעל מכלת. יש לי כבר פונסה אחרת.

אף אמה, פאותו יהודי, סים המגיד מעזריטש ואמר לרופא ד"ר גארדזיא, "מה תענה למחשבות הרוות אשר באות לבקר אצלי, אינני עוד מה שהייתי! אני יהודי כשר! אני תלמידו של המגיד ממעזריטש! הרפו ממני". (המגיד ממעזריטש, עדת צדיקים).

לשוננו כאש אוכלת...

הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע רגיל היה לשלח לאבי המגיד ממעזריטש זי"ע בכל ערב פסח שלוש מצות לליל הסדר. פעם שלח רבי אברהם את המצות על ידי נאמן ביתו של המגיד ד"ר אהרן גארדזיא. כאשר רבי אהרן קבל את המצות הללו, הוא הביט בהם ואז התפלא ביותר. ידע כי המגיד ממעזריטש הוא אדם ידוע חלי, וכיצד אם בן הוא מסגל לאכל מהמצות הללו, וגם לבלע אותן? ובכלל, חשב לעצמו, מה טיבו בכלל של המצות הללו? אולי אנסה גם אני לטעם מהן. ונמחשבה למעשה. נטל לו ד"ר אהרן גארדזיא אחת מהמצות עבור עצמו, והחליף אותה במצה פשוטה.

בליל הסדר טעם ד"ר גארדזיא פרוי מהמצוה ההיא, ואז החל לחוש ברע, בהרגישו כאילו כל גופו נשרף. מצדו נעשה חמור מרגע לרגע, ובקשי הצליח להוציא מלה אחת מפיו: "הרבי!" אצו בני ביתו אל ביתו של המגיד הקדוש, וספרו לו דברים פהונתו. צנה המגיד להשקותו מדי בסמי הקאה, ועל ידי כך נצל ממות לחיים.

בשל מעשה זה, הקפיד המגיד ממעזריטש מאד על ד"ר אהרן גארדזיא,

להעלות נר תמיד - לזכר שמת

ב' ניסן
הרה"ק שלום דובער ב"ר שמואל שניאורסון מליובאוויטש
הרה"ק יעקב יוסף ב"ר דוד טורסקי אדמוי מסקורא

ג' ניסן
הרה"ק בנימין זאב וולף מוזבאריז ב"ר מגויל מזלוטשוב (ב' רזין דאווייטא)

ד' ניסן
הרה"ק יוחנן טברסקי מרחמיסטייווקה ב"ר מרדכי מטשרובל

כ"ט אדר
הרה"ק שלמה ב"ר דב צבי הכהן רבינוץ מראדומסק (ב' תפארת שלמה)

א' ניסן
הרה"ק ישראל מנארנוב ב"ר אליעזר מדוקוב
הרה"ק מנחם נחום ב"ר יצחק מסקוריא טברסקי
הרה"ק אלימלך ב"ר חיים מאיר יחיאל השרף ממוזלניצא (ב' אמרי אלימלך
דברוי אלימלך)

הבוחר בשירי זמרה

ועל פי זה פירש הרה"ק מפרשיסחא גם את דברי המדרש כאן: בני ישראל בחרו אתם למשכן, אף אחר כל הנדבה, עדיין היה לכם בווער להוסיף ולעשות בנדבתם. ומאחר שכבר נשלם הכל כמו במשכן שהמלאכה היתה דים והותר, לכן תוספת הנדבה היא זו החביבה לפני הקב"ה יותר מכל הנדבה שבפועל נתרמה. ועל זה הוא שאמר הקב"ה למשה רבינו: 'לך ועשה בהם משכן לעדות, בהם דוקא, לפי שהנדבה הזו שעדיין לא נתרמה, הנדבה אותה נכספים לתת, השריים שלא הושרו עדיין, היא החביבה לפני הבורא יתברך (שיח שרפי קודש).

על הפסוק בפרשת השבוע, פרשת ויקהל (שמות לו ז) **'והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר'**, מידקקים המפרשים, שלכאורה לשון הפסוק סותר את עצמו מיניה וביה: אם המלאכה היתה 'דים', בדיוק במידה הנחוצה, אם כן אין שייך לומר בזה 'הותר'.

גם רבינו האור החיים הקדוש זיע"א עומד על קושיא זו, והוא מטעים כי אין מקום לומר שכונת הכתוב היא באופן של 'לא זו אף זו', והיינו שלא זו בלבד שהמלאכה הייתה 'דים' אלא שהיא אף הייתה 'הותר'. שזה אינו, לפי שאין אומרים 'לא זו אף זו' כי אם בשני דברים שונים הכתובים זה אצל זה, אלא שדבר אחד מובן מתוך חבריו, ואז שייך לומר שנכתבו שניהם בדרך 'לא זו אף זו', אבל כאשר שני הדברים אינם מתחלקים לשניים, אלא הם ענין וסוג אחד ממש, שהרי בכלל 'הותר' ישנו גם 'דים', אין דרך הכתוב שגשגות הכתובים זה אחד שתי משמעויות שונות, כי יש במשמעות הפשוטה הכחשה וסתירה בין הדברים, שכשקדם ואמר 'דים' ושוב אמר 'הותר' הרי הוא מכחיש את דבריו הראשונים, לומר שלא היה דים אלא והותר, ובאופן כזה אין מקום לומר 'לא זו אף זו'.

ועל כן במבאר האור החיים הקדוש את כוונת הכתוב: **ואולי שישמיענו הכתוב חיבת בני ישראל בעיני המקום, כי לצד שהביאו ישראל יותר משיעור הצריך, חש ה' לכבוד כל איש שטרחו והביאו ונכנס כל המובא בית ה' במלאכת המשכן.** ורבינו מוסיף לבאר את הכתוב על פי זה בשני אופנים: "זה שיעור הכתוב 'והמלאכה' אשר צוה ה' לעשות במשכן, הסיפיקה להכנס בתוכה כל המלאכה שעשו בני ישראל הגם ש'הותר', פירוש, שהיה יותר מהצריך, הסיפיק המקבל לקבל יותר משיעורו על ידי נס או על זה הדרך 'והמלאכה' שהביאו היתה 'דים' לא חסר ולא יותר, הגם שהיתה יותר כפי האמת, והוא אומר 'הותר', כי נעשה נס ולא הותר".

ואף הרה"ק החידושי הרי"ם זיע"א פירש את שורש העניין, מהיכתי תיתי הוצרכה המלאכה להיות 'דים', לא פחות ולא יותר: "ונראה לפרש דהנה קשה עוד למה צווחו כל כך 'מריבים העם להביא וגו' ויעבידו קול במחנה' וגו', למה הרעש כל כך, ומה יזיק אם יהיה מותר. אך הטעם פשוט, דכיון שהיה מותר, אי אפשר שלא ישאר חפץ של איזה אדם שלם ויצטרך למלאכה, ועל זה דאגו, כי אם חפציו של איזה אדם ישאר, ממילא זה יהיה לבו נשבר בקרבו כל ימיו שלא זכה להשתתף במלאכת המקדש ונדבתו נשאר ולא נצטרך, על כן רצו שלא

מעשה באחד מחסידי הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א, ורבי שמואל שמו, שבהתקרב חג הפסח התכונן מאוד לקראתו, בהכנה דרבה, כשהוא מטהר ומקדש את עצמו בסילודין.

לאחר הכנה גדולה כזו, כאשר הגיע ליל הסדר, הרגיש אותו חסיד התרוממות מיוחדת ונשגבה, הוא זכה לערוך את הסדר הקדוש ומוצותיו מיוחדות נפשית עצומה, כשהוא מהלל ומשבח את הקב"ה והיה מספר ביציאת מצרים כל אותו הלילה.

וייה ממחרת, בשעות אחרי הצהריים, ביקש החסיד לנוח קמעא כדי לאגור כח לקראת ליל הסדר השני, כי חשקה נפשו מאד לעורכו כחוק וכמשפטו, בהשגות רמות ונעלות כבלילה הראשון.

ברם, עייפותו גברה עליו והוא שקע בשינה עמוקה, והתעורר שעה קלה לפני עלות השחר. לגודל צערו ולדאבון ליבו נוכח החסיד לדעת כי רק זמן קצר נותר לו כדי לקיים את מצוות הלילה, לא הייתה לו לחסיד בריה, ובמהירות ובחפזה הוא קרא את ההגדה, שתי ארבע כוסות ואכל מצה ומרור, וכמוכן שלא היה לו מנאי לחשוב מחשבות ככוונות וייחודים, להתבונן במהות המצוות ולהתענג על ה'.

לבו של החסיד נשבר בקרבו עד מאוד. לאחר הכנה גדולה שכזאת, בכל תקופת הימים שלפני התא, סופו של דבר שערך את הסדר השני ללא יישוב הדעת, בבהלה ובבלבול, כאחד האנשים הפשוטים.

בנסיעה הבאה אל רבו הקדוש, החוזה מלובלין, כשנכנס אל הקודש פנימה, הסתיר פניו כמתיבש על מעשיו, אולם הרבי פנה אליו ואמר לו: **הסדר הראשון שערכת, היה אכן נעלה ומרומם, אולם הסדר השני שערכת בקע ריקעים!** והסביר החוזה מלובלין באזני חסידו: את הסדר השני הלא ערכת מתוך שברון לב והכנעה גדולה, ובשל כך מעלתו וחשיבותו גדולה לאין ערוך מהסדר הראשון בה היית מצוי בהתרוממות הנפש, ולכן הסדר השני עלה לנחת רוח לפני הקב"ה פי כמה וכמה.

שנינו במדרש (שמות רבה טו ב): נכנס משה אצל בצלאל, ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה: רבון העולמים עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות, הלך משה ועשה בהם, כיון שבא ליתן חשבון, אמר להם כך וכך יצא למשכן וביטור עשיתי משכן לעדות, הוי אלה פקודי המשכן משכן העדות.

והמפרשים נתקשו בכוונת המדרש: מה ביאור הדבר שאמר הקב"ה למשה 'לך ועשה בהם משכן לעדות', והלא כל הנדבות היו לצורך המשכן.

אלא פירש הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א בהקדם פירושו הידוע על הברכה שאנו מברכים 'הבוחר בשירי זמרה', שהכוונה היא על אותם 'שריים' של זמרה, שלא הושרו עדיין. גם כשהאדם שר מזמרה לפני הקב"ה עדיין הלב האמה, וכוסף להוסיף עוד ועוד במזמרות ותשבחות יתר על מה שאמר, והש"ת בוחר באותם שיריים שלא הושרו.

ספיר ויהלום

הארה חסידית לפרשת השבוע

ה' לקוראי לקבל תפלתם, כשיקראוהו באמת, היינו מצד זכות אבות, אמ"ת הוא בחינת אבות, ראש תוך סוף.

ודבריו הללו של הבת עין עולים יפה עם הממטר והותר, כי אבותינו הנחילו לנו את כחם, וזה נרמז באות ה'ותר, שחכם של אבותינו המתנדבים בעם למלאכת המשכן נשאר גם עבורנו ובכחם אף אנו יכולים לגשת למלאכת הקודש. וזה עומק הבקשה מהקב"ה שיזכרו לנו זכות אבות שלא תמה, שאין זה רק בקשה גרידא מצדינו לקבל מאוצר מתנת חנים בגלל זכותם של אבותינו, אלא שאבותינו הם שהנחילו לנו מורשה את כחם, ועל ידי התפילה אנו מתחברים אל זכותם הגדולה.

ודע כי לא בכדי מצוי הרמז של זכות אבות בתיבת 'אמת' כפי שהארץ יונינו הרה"ק הבת עין זיע"א, שהוא בחינת אבות, ראש תוך סוף, כי אכן כחם של אבותינו הייתה האמת אשר בקרבם, כי הנה אותם 'שיירי זמרה' שלא הושרו, שיירי הנדבה שלא ניתנו, הם האמת הפנימית של האדם, האמת שלא התגשמה במעשים בפועל, וכאמור בזכות כך הוא שזכו אבותינו שיהיה לנדבתם כח של 'הותר' אל הדורות הבאים, ואשר כל כן באה בקשתנו, בקשה באמת, בכוח האבות, שזכות זו שהייתה להם בנדבתם 'הותר' תעמוד לנו לבנות משכן לשכינה בתכנון.

לא זו בלבד, אלא בחינה זו של ענוה, שמשים עצמו כשיריים, יש בה בנותן טעם להשלמת שורש אותם 'שיירי זמרה', אלו הנשארים בכח ואין להם ביטוי בפועל, בהם אין האדם חש אותה רוממות כמו באלו אשר זכה להוציא מן הכח אל הפועל, כי כאשר זוכים למעשר בפועל הרי זה נמשך מבנין המשכן בבחינת 'והמלאכה היתה דים', אבל כשאין יכולת להוציא אל הפועל, הנה זה שיירי זמרה שלא הושרו ונשארו בעצמותם, וכאותו חסיד שדומה היה בעיניו שלא זכה לקיים את הסדר השני כהלכתו, ודוקא אותו שברון לב ונמיכות קומה ורוח ענוה אשר התפשטה בקרבנו, היא הנותנת שיתגלה פנימיות שורש זה של 'הותר', אשר להיות שהיו בשברון לב וכשיריים לא היה כאן מציאות שיהיה מפריע את השורש להיות שלם בעצמותו, וממילא יעלה מנחתו לרצון לפני אדון כל. נמצא כי מי שמשים עצמו כשיריים, הוא זוכה שגם שיירי זמרתו יעלו לרצון, כמו אילו היו שירים ותשבחות וזמירות ערבות באין דומה להם.

אפשר כי בכך יובנו דבריו הנפלאים של הרה"ק רבי שאול ידידיה טאוב ממדו"ץ זיע"א, בעל 'אמרי שאול', שהיה מפורסם כגאון בתורה, גדול ביראה, ענק הרוח והמחשבה ויחד עם זאת גם כבעל מגן מיוחד מאד בשירה וזמרה, והיה דרכו לשלב תורה ושירה כאחת, והיה מרגלא בפומיה: כשם שמברכים על התורה, כך מברכים על שירה וזמרה, **הבוחר בתורה**, **הבוחר בשיירי זמרה**, ובזה היה מפרש דרכו בקודש שהיה מתייגע כל כך בשירה ובזמרה לקב"ה, כי בשניהם בחר ה'. והרמז נבדב, כי גם בפנייני תורה זוכה אדם מכח מידת הענוה, כמדרש חז"ל 'במסכת עירובין (נד): אם רב מתנה מאי דכתיב (במדבר כא' ח) 'ומדבר מתנה', אם משיר אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו, אין תלמודו מתקיים בידו.

ישאר שום דבר ויהיה לכל ישראל שייכות במקדש, ולא יהיה שום אחד נפרד ח"ו, ולכן העבירו קול במחנה וגו', וזה פירוש 'היתה דים והותר', שבאמת היה מותר, רק שנעשה נס שהיה דים, ונצטרך הכל".

ודבריו אלו הם הם דברי רבינו האור החיים הקדוש, שנעשה נס שכל מה שהביאו נכנס בתוך המלאכה, לפי ששש ה' **לכבוד איש של שטרחו והביאו ונכנס כל המובא בית ה' במלאכת המשכן**.

והנה מדברי הרה"ק מפרשיסחא זיע"א שהובאו לעיל נמצאנו למדים כי משמעות 'הותר' הוא על תוספת נדבת הלב. תוספת המרובה על העיקר, תוספת כזאת שהגם כי פעמים אין לה כל ביטוי גשמי, עם כל זאת יש לה משמעות רוחנית נעלה ומרוממת לאין ערוך מהביטוי הגשמי.

ודבריו הקדושים משלימים את המתבאר באור החיים הקדוש, שכל יותרת הנדבה שהביאו היה נכלל בתוך המשכן בדרך נס, כי על כן בדרך זו נכללו כל נדבות בני ישראל וכל השתוקקות לדבר מצוה בתוך מלאכת המשכן, ונמצא כי האמת היו נדבות שלפי טבע הגשמי לא היה בהם צורך, אבל הם נכללו בדרך נס בעבודת המשכן, כי חשיבות אותה נדבת לב שהיתה בבחינת 'הותר' היתה לאין ערוך ממה שהביאו רק כמסת הצורך.

ושמא יש להוסיף ביאור אחר, כדרך שכתב רבינו האור החיים הקדוש בפרשת פקודי (שם פסוק כא) שמנין המשכן עומד לעולם, והיינו שזכות נדבתם לא זו בלבד שהייתה להם באותה שעה אלא שהקין הייתה קיימת גם לעתיד לבוא. ולזה הוא שנתכוונה התורה באומרה 'הותר', שזכות נדבתם היא שנותרת בידם לעולם לעולמי עולמים. ויש בעניין זה תועלת רוחנית לכל אדם באשר הוא שם, בכל הדורות, שלפי שכחם של המתנדבים למשכן נשאר לנצח הרי שעל ידי זה יכול כל אדם לבנות משכן ובית לה' ותשרה השכינה בתוכו.

ורמז זה על הכח שנשאר לדורות, עולה יפה גם על פי האמור לעיל במהות 'שיירי זמרה', כי אכן דווקא בחינה זו של הנדבה הנותרת, שאין לה ביטוי גשמי אלא היא בבחינת 'שיירי זמרה', עומדת לדורות ועולם לזכות לבני ישראל.

בעניין זה של 'שיירי זמרה' מצאנו פירוש נוסף בשמו של הרה"ק רבי זאב מויזטאמיר זיע"א, אותו הביא בספר הקדוש 'בת עין' (פרשת תולדות, בראשית כה כא), **שבואא כל עולמים ב"ה בחר בזמרה ויהיה של זמרה, היינו למי שמשים עצמו כשיריים בשעת זמרה ותפלה**.

מוסיף על כך הרה"ק הבת עין זיע"א ומבאר, כי הנה עיקר עבודת השם היא בחינת ענוה ושפלות באמת, היינו שיתבונן בשכלו כשעומד להתפלל לפני בורא כל עולמים ב"ה, שמצד מעשי איני ראוי לדבר דבר לפניו וליברך ולבקש ממנו גדולה או קטנה, ואפילו פתחון פה לעמוד ולבקש מלפניו איני ראוי מצד מעשי, רק אני מבקש מהש"ת שיעזור לי בזכות אבותי. ובחינת תפלה זו מקובלת לפניו ית', כמאמר הכתוב (התלים קמה יח) 'קרב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, היינו שקרוב

'אוצר פניני החסידות' להתבטח מאור החסידות עם רבנות אלפי ישראל בכל שבוע מחדש

להשיג גם בחנויות הספרים המובחרות:

אופקים	יפה נוף	יהודה הנשיא 90	וולדמן שלמה	קדושת אהרן (בית מדרש בעלזא)
	נור הקודש	חפץ חיים 6	ויס ספרים	אשתורי הפרחי 3
אשדוד	אוצר הספרים בלוטניק	האדמור מפייטסבורג 44	ויסבקר	לבוש מרדכי 4
	סיטנר מעליץ	הרותם ביהמד מעליץ	טלית סנטר	מלכי ישראל 19
	יפה נוף	ישי בר חלפתא 10	טלית סנטר	מלכי ישראל 31
	ספרי שרגא	אליעזר בן הווקנט 12	יסודי	פישל 5
	הנקודה היהודית	אור החיים 12	יפה נוף	בית הדפוס 32
בית שמש	יודאיקה סנטר	נחל ניצנים 8 בחנוון מתחת לסופר יש	יפה נוף	בר אילן 1
	יפה נוף	חזון איש 17	יפה נוף	יפה נוף
	יפה נוף	חפציבה בן איש חי 29	יפה נוף	יפה נוף
	ספרים שיווק והפצה	חזון איש 35	מוריה	משגב לדרך 40
ביתר עילית	ספר וכו'	רבי עקיבא 6	מלכות קודש	שו"ץ 1
	ספרית ביתר	אלעזר המודעי 11	סופר סטור	מאה שערים 17
	קודש	המגיד ממעורטש 86	סיפור חזר	מאה שערים 2
	אורייתא	ירושלים 10	ספרי הישיבה	בית ישראל 1
	אורן לב יהודי	זונפלד 3	ספר הספרים	צומת בר אילן
	אלתר ספרים	כהנמן 126	ספרי מאה שערים	מאה שערים 15
	אלתר ספרים	חזון איש פינת הרב לנדא	ספרים וינקל	עלי הכהן 15
	בנדיקט	חבקות 3	עולם הספר והיודאיקה	הפסגה 45
	ברכת הספר	יאול 14	עין יעקב	עין יעקב 31
	גיטלר	שלמה המלך 2	פניקלשטיין שרייבר	מאה שערים 16
	הדרת הספר	אמרי חיים 22	ש. כהן ספרים	מלכי ישראל 3
	טלית סנטר	הרב שך 8	שיווק והפצת ספרי קודש	אדניהו הכהן 27
	יפה נוף	עקיבא 130	שינקיס	פתח תקוה 16
	יפה נוף	עקיבא 43	יפה נוף	קהילות יעקב 4
	יפה נוף	עזרא 45	יפה נוף	ההסתדרות 2
	יפה נוף	השומר 19	גלינסקי-תשמישי קדושה	יהודה הנשיא 22
	יפה נוף	ברטנורא 3	יפה נוף	יהודה הנשיא 14
	למזן בית הספרים	השומר 64	יפה נוף	שדי תמד 1
	מרכז הספרים	הרב שך 2	יפה נוף	אבני נור 26
	סאטמר	בית יוסף 12	נתינה	ספרים טובים 5
	סופר ספר גוטמן	חזון איש 23	עלי	קוראים נבון 10
	ספרי אברמוביץ	קוטלר 5	קרית גת	יפה נוף
	ספרי קודש שבטי ישראל	שבטי ישראל 15	רחובות	טייטלבוים 54
	ברסלב	מאה שערים	רכסים	יפה נוף
	גיטיה	חפץ חיים 13	שדות	שיר שלום יוחנן (לב לדעת) 35
	המסורה	חבקות 5		סמל חטיבת גבעתי 35

'מוקד החסידות' לשירותכם: 073-2600-999